Poštarina plačana. **Posamezna štev. Din 1·—**

Štev. 38. **V Ljubljani, dne 17. septembra 1926.** **Leto IX.**

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina za inozemstvo: četrtletno 7·50 Din, polletno 15 Din, celoletno 30 Din; za inozemstvo: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo se bližajo koncu

Ne dajte se od nasprotnikov begati in volite le svojo stanovsko listo!

Volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo trajajo še samo par dni. Do 22. t. m. morajo biti vse glasovnice že pri volilni komisiji. Kdor še ni volil, naj to stori nemudoma, da bo njegova glasovnica prispela po pošti še pravočasno. Dne 22. t. m. bo mogoče voliti le še osebno v Ljubljani. Komur o volitvah ni kaj jasno, naj se obrne za pojasnilo do zaupnika stanovskih gremijalnih, odnosno obrtniških list v svojem kraju. Zaupniku lahko izroči tudi svoj glas, ako ga ne odda po pošti.

Naj ne bo izgubljen noben glas zavednega obrtnika in trgovca, kajti z izgubljenim glasom se samo podpira klerikalno konzumarstvo. Na stanovskih listah trgovskih gremijev in obrtniških zadrug so sama znana imena obrtniških in trgovskih prvoborite-ljev, dočim vidimo na klerikalno-konzumarskih listah večinoma neznane ljudi, o katerih zaslugah za obrtniške in trgovske interese ne vé nihče ničesar.

Te volitve bodo odločile, ali naj ostane Zbornica za trgovino, obrt in industrijo res stanovski gospodarski parlament ali pa naj se izpremeni v torišče klerikalne konzumarske politike.

Sedaj ob volitvah se klerikalci in njihovi pomočniki dobrikajo obrtnikom in trgovcem, drugače pa ustanavljajo vsepovsod svoje konzume, da bi obrtnike in trgovce, ki so pretežno naprednega mišljenja, spravili na kolena in jih uničili. Ljudstvo od klerikalnih konzumov nima prav nobene koristi, ker so cene v teh konzumih večinoma enake kakor pri trgovcih, pač pa ima trgovec in obrtnik, ki plačujeta visoke davke, od konzumov veliko škodo.

Tudi sedaj ob teh volitvah gonijo klerikalci svojo staro avtonomistično lajno, čeprav Zbornica nima s tem nikakega opravka, ker ni nikak politični parlament in o avtonomiji ne bo odločevala. Sicer pa je trobljenje avtonomije neiskreno in lažnivo, ker so se klerikalci za te volitve zvezali z najhujšimi centralisti, radikali in radićevci, ki imajo že nad leto dni v rokah krmilo države. Pod radikalsko-radićevsko vlado propada naše gospodarstvo, davki se večajo, rubežni se množijo. Sedanja vlada z g. Pucljem vred nam je povišala državni proračun za skoro tri milijarde na 13 milijard dinarjev. Velik del tega denarja bo morala odšteti s svojimi davki Slovenija, a nič ne čujemo, da bi se minister te vlade in zaveznik konzumarjev g. Pucelj kaj močno napenjal za čimprejšnje izenačenje in znižanje davkov. On sedi mirno v vladi, ki to nujno zadevo neprestano zavlačuje.

Tako so se združile vse one stranke, katerih politika je prinesla Sloveniji že ogromno gospodarsko škodo, v eno falango, ki bi rada zanesla svojo škodljivo politiko tudi v slovenski gospodarski parlament ter mu vzela ono moč, ki jo je imel doslej kot središče resnega gospodarskega dela. Kako naj se klerikalci brigajo naenkrat za koristi trgovcev in obrtnikov, katerim so doslej kljubovali s svojimi konzumi in bi jim še bolj kljubovali, če bi dobili v svoje roke njihovo stanovsko zbornico.

Obžalovanja vredni so oni obrtniki in trgovci, ki oddajo, preslepljeni od klerikalnih zavijanj, svoje glasove konzumarskim listam gg. Jelačina in Ogrina. Upajmo, da so le redki, ki so jih na zavite in sladke besede ujeli klerikalni konzumarji ter njihovi pomočniki. Saj menda že vé vsak trgovec in obrtnik, kakšno vrednost imajo obljube in lepe besede klerikalcev, ki že osem let neprestano obljubljajo, pa ničesar ne napravijo.

Psovke in laži, ki so stara agitacijska praksa klerikalcev med preprostim ljudstvom, pač menda pri trgovstvu in obrtništvu ne bodo žele uspeha. «Kakor si boste postlali, tako boste ležali,» pravi pregovor. Kdor bo trezno in brez strasti premislil, kam se naj odloči, ta bo šel s stanovsko listo proti konzumarjem gg. Jelačina in Ogrina.

Politični pregled

Bolj kakor se je pričakovalo, so se v naši ožji domovini prenesle na politično pozornico

volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo,

ki se vršijo te dni ob splošni pažnji vse javnosti. Dasiravno gre tu za izključno gospodarsko in stanovsko stvar, se je klerikalcem posrečilo, da so tudi v te volitve vmešali svoje nesrečno politično zgagarstvo. Njihovim kandidatnim listam, na katerih je za privesek tudi par Pucljevih pristašev in drugih klerikalnih pomočnikov, pa čvrsto stoje nasproti stanovske liste pravih stanovsko zavednih trgovcev, obrtnikov in industrijcev. Dasiravno večina volilnih upravičencev, posebno na deželi, ni podrobneje informirana o načinu teh volitev, ki so čisto drugačne od onih za Narodno skupščino, je vendar po vsej Sloveniji prodrla dobra zavest, da napredni trgovci in obrtniki ne morejo imeti

z gg. Ogrinom in Jelačinom ničesar skupnega

in zato daleko pretežna večina glasuje proti njima. Dne 22. t. m. bodo volitve zaključene in se rezultat pričakuje z velikim zanimanjem.

Vobče pa z bližanjem jesenskega sestanka Narodne skupščine postaja celotno politično življenje v državi vedno živahnejše. V skorajšnjih dneh se pričakujejo

važni notranjepolitični dogodki,

ki bodo povzročili večje preokrete v vladi in radikalni stranki. P a š i ć se zopet čvrst in svež vrača v domovino in se bo v skorajšnjih dneh pojavil v Beogradu. Kdo bi vedel, kakšni so njegovi novi načrti! Vsekakor pa njegovi ožji pristaši vsestransko delujejo na tem, da pride Pašić zopet na krmilo vlade. V ta namen bo sedanja Uzunovićeva vlada morala pasti, na kar bi nekaj časa zagospodaril kot ministrski predsednik Marko Trifković, ki pa bi samo pripravil ugodna tla za Pašića in njegovo novo vlado, o kateri se pač ne more prerokovati, kako bo sestavljena in katere skupine bodo v njej zastopane. Vsekakor pa je za bližanje novih dogodkov najbolj značilno dejstvo, da se je v torek, istočasno s Pašićevim povratkom v domovino takoj podal Uzunović na Bled k kralju. Torej:

Pašić v Beograd, Uzunović na Bled!

V Beogradu so medtem priprave za razplet politične štrene v polnem teku. A dočim se pri vseh drugih strankah očitno vidi dobro razpoloženje nad tem, da se zopet premikamo z mrtve točke, se opaža

pri radićevcih in klerikalcih velika pobitost,

ki je pač razumljiva. Radićevce prevzema mrzlična bojazen, da utegnejo pri sestavi nove vlade leteti na sveži zrak. A klerikalci so te dni doživeli strahovit udarec, ker so se njihovi dosedanji zavezniki muslimani združili z Davidovićevimi demokrati. Ta nova skupina se odslej imenuje

Demokratska zajednica

in znači v našem političnem razvoju velik korak naprej. Bosanski muslimani so doslej bili verska in avtonomistična stranka kakor naši klerikalci. S tem, da so se pridružili davidovićevcem, so se odrekli vmešavanju vere v politiko in se spreobrnili k jugoslovenstvu. Zdaj torej ostanejo klerikalci še

edin srednjeveški ostanek, ki meša vero v politiko ter se bori za avtonomijo, kakor se je svoje čase neki prismojen španski vitez pretepal z mlinom na veter. Klerikalna politika postaja za Slovenijo od dne do dne pogubnejša in sramotnejša.

Za samostojne demokrate znači izpreobrnitev bosanskih muslimanov nov dokaz, da ideja jugoslovenskega narodnega in državnega edinstva prodira na vsej črti. Pred njo je moral na kolena Radić in zdaj Spaho, pa bodo pokleknili tudi klerikalci. Ni se ustvarila radikalska Velika Srbija, še manj Radićeva republika ali dr. Koroščeva avtonomija. Danes imamo uedinjeno Jugoslavijo, ki zaenkrat trpi sicer zaradi

nesposobnosti radikalsko - radićevske vlade,

a bo stopila v tir največjega kulturnega in gospodarskega napredka, kadar njeno krmilo prevzamejo v svoje roke samostojni demokrati, ki so ji položili temelj. Ta čas ni več daleč. Naše vrste se množe, naša odločnost postaja jeklena. Voditelj SDS, Svetozar Pribićević, odklanja zveze z vsako stranko in raje osebno zahaja med narod, kjer prehajajo v njegov tabor navdušene čete novih pristašev. V nedeljo se je vršil

veličasten zbor v Splitu,

kjer je g. Pribićevića poslušalo in burno pozdravljalo nad 4000 ljudi. Samostojni demokrati zremo mirno in odločno v bodočnost!

V Ženevi, kjer pod predsedstvom našega zunanjega ministra dr. Ninčića zaseda Društvo narodov, so minuli petek doživeli zgodovinski dogodek:

sprejem Nemčije v Društvo narodov.

Ta dan so nemški delegati prvič prisostvovali zasedanju. Nemški in francoski zunanji minister (dr. Stresemann in Briand) sta nato podala svečane izjave, ki so izzvenele v geslo: «Nikdar več vojne! Po vsem svetu naj za vedno zavlada mir in sprava! Spori naj se izravnajo prijateljsko!» Ako se v dejanjih izkaže odkritost teh besed, ki so po vsem svetu vzbudile navdušenje, tedaj zares stopamo v novo dobo svetovnega miru.

Italijo je te dni razburil

atentat z bombo na Mussolinija,

ki pa je zopet srečno odnesel življenje. Atentat je v soboto dopoldne izvršil mladenič Gino Lucetti, ki je anarhist. Bomba je zadela stransko okno avtomobila, v katerem se je po rimskih ulicah vozil Mussolini, in padla na tla. Avtomobil je srečno oddirjal, drobci bombe pa so ranili več oseb. Razume se, da je atentat dal fašistom povod za razsajanje proti svojim nasprotnikom. Toda to le še bolj podžiga ogorčenje zatiranih, ki se očituje v atentatih, a utegne nekoč s strašno silo bruhniti na dan.

DOPISI

POLJANSKA DOLINA. Že dolgo nisem bral «Domovine» s takim zanimanjem kot zadnjič, ko je naš poslanec razpravljal o cerkvenih davkih, berah in dajatvah. Pri vsem tem smo kmetje najbolj prizadeti, a drugi, ki niso kmetje, kakor obrtniki, dado po svoji volji kolikor kdo hoče. Tega gotovo tudi ne poznajo v mestih, kjer je že več prebrisanih ljudi in se postopa pri cerkvenih napravah vse bolj previdno. Baš v naši Poljanski dolini nekaj let sem ni ne konca ne kraja teh dajatev. Te dajatve se od nas že kar zahtevajo. Ti imaš toliko davkov pa boš dal toliko in toliko. Če se je ta ali oni glede zvonov uprl, pa zvoni vsakemu pri taki hiši umrlemu le z enim zvonom. Pri neki fari v dolini so razširili cerkev, pri kateri bi bili še lahko ostali, kvečjemu, če bi jo kaj popravili, kar bi le malo veljalo, a tako so zabili kar par sto tisoč dinarjev, kar ni malenkost za majhno hribovsko faro. Zdaj je pa treba plačati in dosti jih je, ki plačujejo z nejevoljo, drugi se celo upirajo z izgovorom, da niso nič obljubili in se tudi nič obvezali za take vsote. Seveda imajo ti zadnji prav in po našem mnenju jih ne more nihče k temu prisiliti, če se niso sami zavezali. Nič ne pravimo, če so pri cerkvi in cerkvenih napravah res potrebna popravila. Pa tu se dela kar brez pravega smisla. Župnik ali kak njegov podrepnik si nekaj izmisli in tako mora biti. Temu bodi že enkrat konec. Ena župnija v dolini se je enega takega bremena, to je bere, že pred vojno otresla, ker se je odkupila. Tudi pri nekaterih drugih farah se o tem govori in razpravlja. Po našem mnenju odkupa sploh ni treba, ampak se naj bera kratkomalo odpravi in za duhovnike določi primerna plača. Čas bi že bil, da se farovški grunti prodajo. Mislimo, da je ravno g. poslanec dr. Žerjav tisti mož, ki bo zastavil vso svojo moč, da se že enkrat napravi potreben red.

SREDNJA VAS V BOHINJU. Dne 5. t. m. je imelo gasilno društvo v Češnjici veliko vrtno veselico s tombolo, ki je prav dobro uspela. S čistim dobičkom si bo društvo nabavilo orodje. Društvo se zahvaljuje vsem gostom, zlasti pa gospe Eli Grobotkovi, ker nam je za isti dan odstopila koncesijo. Na veselici smo imeli godbo na pihala iz Raven, ki nam je prav marljivo igrala.

URŠNA SELA. Tukaj je umrl najstarejši mož g. Andrej Samida v starosti 92 let. Do svoje smrti je hodil vsak dan v pol ure oddaljeni vinograd. Bil je do zadnjega zdrav in čil. Bodi mu lahka domača zemljica! — Minulo nedeljo so se vršile volitve v cestni odbor. Kakor pravijo, sta dva naša kandidata volila pristaše SLS, tako da je bil ta izvoljen. Ali je lepo takšno kolebanje? — Zadnji »Domoljub« se nekaj zaletava v tamburaše in pokojnega g. Povšeta. Naj bi rajši pustil te stvari, ki klerikalcem ne morejo nič kaj ugajati.

ŠOŠTANJ. Na praznik 8. t. m. se je vršil ob lepi udeležbi iz vseh slojev v prostorih g. Cerovška politično-gospodarski shod narodnega poslanca g. dr. Pivka. Po iskrenem pozdravu od strani predsednika krajevne organizacije SDS v Šoštanju, g. Miloša Tajnika, nam je g. poslanec v poljudnih besedah orisal zunanjepolitični položaj in razpravljal nato obširno o naših gospodarskih razmerah. Njegova izvajanja so točno dokazala, da so avtonomija Slovenije in podobne krilatice samo za nevedne ljudi preračunana gesla in da je zlasti iz gospodarskega stališča nujno potrebno naše skupno delo v državi. To naziranje je podkrepil s številnimi primeri. Kar se tiče naše stranke v Sloveniji, je zelo razveseljiv napredek novih organizacij v mariborski oblasti, posebno v

---

Soteščan:

Zmešnjave

(Dogodbice iz vaškega življenja.)

(Dalje.)

Vest o zastrupitvi je vzbudila v okolici živahno govorico. Najstarejši ljudje niso pomnili enakega dogodka, zato so se zgražali in obsojali Ivana kot prvega hudodelca. Zdaj ni nihče več hotel dvomiti o njegovi krivdi; vse ga je pehalo v pregreho, katere so ga dolžili.

Novica, da je bila zastrupitev izmišljena, je pobijala številne predsodke in postavila Ivana v boljši položaj. Mnogi so namesto njega segli po Brdarju; studila se jim je njegova trdosrčnost in je dala povod, da so jeli odkrivati njegove napake. Najhujša, ki so jo našli, je bilo pošiljanje čebel na ropanje v bližnje vasi.

Brzinka je vedela, da stoji Brdar vsako jutro pred solncem ob uljnjaku in kaže z rokami nekam naokrog. Brez dvoma odpravlja čebele v različne smeri, odkoder se mu vračajo preobložene s sladkim plenom. Pravijo, da ga popolnoma razumejo ter da se lahko z njimi pogovarja.

Njeno pripovedovanje je potrdil Selanc, ki je videl, kako so nekega jutra tuje čebele napadle njegov uljnjak. Pričelo se je neusmiljeno klanje, kjer so zmagale napadalke in odletele z obilnim plenom.

Oštirjev Marko je pravil, kako so se čebele nekega dneva v močnem roju vračale proti Brdarjevemu uljnjaku. V dolini so naletele na gospodarja, ki je kosil ob potoku. Skriti se jim je moral tako, da se je za hip potopil v potok, zakaj umorile bi ga bile v silnem srdu, ker jih pošilja na rop.

Slična domnevanja so črtala za nekaj časa Ivana z dnevnega reda. Tudi se je začelo naporno poljsko delo in takrat ljudje nimajo časa za brezpomembne govorice. Fant se je nastanil pri Oraču, kjer je pridno delal; kadar pa je le količkaj utegnil, je poizvedoval, kje bi kupil pripravno kmetijo. Brdar mu namreč dote ni hotel prej odšteti, dokler ni vedel, kako se bo porabil njegov denar.

Ivan in Orač sta se dobro razumela. Njegova hiša mu je postala drugi dom, nudila mu je vsega, česar mu je prej nedostajalo. Najbolj si je zaželel miru, ki ga je užival tukaj v izobilju. Samo nekaj je še pogrešal: Orač je vedel, da Brdar ni njegov oče, česar mu ni hotel več omeniti. Vselej, ko je Ivan sprožil to govorico, se mu je mož previdno izognil. Izgovarjal se je, da je stvar preveč zamotana in je treba več časa pa tudi razpoloženja, ako mu hoče vse natanko razložiti.

Fant je postajal vedno bolj radoveden in Orač se ni mogel več ustavljati njegovim prošnjam. Neke nedelje popoldne sta sedela na vrtu in tedaj se je Ivanova prošnja spremenila v krepko zahtevo.

«Mnogo ti sicer ne bom mogel povedati,» se mu je izogibal. «Vem le to, kar mi je znano po očetu. In tega je malo, Ivan.»

«Brdarjev nisi. Hudo mi je, da ne morem drugače govoriti. Poslušaj! Vse, kar mi je znano, ti bom povedal. Vidiš, Brdarjev zakon je ostal dolgo časa brez blagoslova. Sosedje so mu nagajali, kakor je navada, zaradi česar se je zelo jezil. Kmalu nato so si pričeli vaščani skrivoma namigovati, nakar so klepetulje nenadoma pogrešile Brdarico in izvedele po dekli, da je šla na obisk k daljni sorodnici, kjer je tudi delj časa ostala. Vrnila pa se ni več sama: v naročju je prinesla dete moškega spola, krščenega na ime Ivan. Sosedje so čestitali očetu, ki pa vzlic tej sreči ni pokazal prave zadovoljnosti. Njegova hladnost ob veselem dogodku je ostala sicer neopažena, moj oče pa je gledal dogodbo v drugačni luči. Ni pa hotel, da bi bilo skozi njegova usta prišlo nepotrebno govorjenje.»

«Vrlina, kakršnih je danes malo na svetu! Kaj pa Kočarica na Planjavi tudi ne ve ničesar?»

«Oh, njej ni mogoče nič prikriti, saj jo poznaš. Zna pa molčati kakor nobena v okolici. Niti Lenčki ni povedala...»

Ivan si je oddahnil. Ako ve o tem Kočarica, sme gojiti upanje, da bo tudi on izvedel. Saj mu je nekoč namignila, da mu bo pred smrtjo — njemu edinemu — odkrila velike skrivnosti. Nestrpno je torej čakal velikega trenutka.

S potekanjem jeseni se je vaščanom vračal čas za zabavna pripovedovanja in zanimiva ugibanja. Oživljali so polpozabljene spomine na Brdarja, Ivana in Mico. Raznesli so govorico o bogati doti, katero mu je odštel pred dvema pričama za malo posestvo v Podgorici. Kupčijo so sklenili tajno, da ni vedela Mica, ki bi bila takoj planila in zahtevala delež za otroka.

Sum, da Ivan ni Brdarjev sin, se je pričel polagoma širiti po okolici. Seveda je bil raz-

krajih, kjer do sedaj še nismo imeli večjega števila pristašev, kar je dokaz, da naša misel napreduje, ker si dela pot s poštenostjo in delavnostjo. Na poziv g. poslanca se je stavilo več predlogov, tako predlog lesnih trgovcev za postavitev tehtnice na postaji Šoštanj, predlog podžupana g. Šolna glede studenca iz državnega zdravilišča v Topolšici v svrho preskrbe mesta Šoštanja z dobro pitno vodo, predlog g. Volka glede volitev v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo, nato pa je g. poslanec sprejel tudi nekaj prošenj privatnega značaja, oziroma zahvale za že storjena posredovanja. Prijateljski stiki, ki morajo vezati poslanca z narodom, so se na tem zborovanju gotovo močno utrdili in pridobili novih simpatij stranki dela in poštenja. Poznana oseba je sicer nameravala z dajanjem za pijačo aranžirati motenje shoda, a se ji njen obskurni namen ni posrečil, ker so bili najeti delavci pametnejši in niso nasedli tej duševni ničli. Shod je potekel v stvarnih razmotrivanjih brez vsakega žela politične nestrpnosti, kar priznavajo tudi navzoči pristaši drugih strank, in nas je potrdil v močni veri na skorajšnjo popolno zmago demokratske ideje.

ŠT. PAVEL PRI PREBOLDU. V bližini Šentpavla se nahaja vasica Latkova vas. V tej vasici se je ob priliki blagoslovitve novega gasilnega doma vršila 8. t. m. vrtna veselica. Na vrtu je stala okrašena tudi brizgalna. Toda čujte, da brizgalna ima po osmih letih osvobojenja še napis «Freiw. Feuerwehr Lackendorf». Čas bi bil, da bi se ta napis zamenjal s primernim slovenskim.

GORNJI ROGATEC. Dne 8. t. m. se je poročil v Ljubljani okrajni sodnik in sodni predstojnik v Logatcu g. Kajetan Premerstein z gospodično Olgo Lapajnetovo iz znane «Cenetove» rodbine v Idriji. Odličnemu paru iskreno častitamo in želimo vso srečo! — V zadevi popravila tukajšnjega župnišča je srezki poglavar potrdil poravnavo, ki so jo svoječasno sklenili pri kolavdacijski obravnavi zastopniki prizadetih političnih občin s cerkvenim predstojništvom in konkurenčnim odborom. V smislu te poravnave bi morali krivci sami skrbeti za kritje nedovoljenih popravil in adaptacij. Kakor čujemo, se namerava gospod župnik pritožiti proti temu odloku, četudi je poravnavo svoječasno podpisal. — Proti volji klerikalnih občinskih odbornikov, ki dosledno izostajajo od občinskih sej, kadar se ima odločati o kaki važni in občekoristni zadevi, je županstvo pričelo s prepotrebno kanalizacijo klanca. Delo prav dobro napreduje.

MALA NEDELJA. Po daljšem odmoru bo priredilo Narodno kulturno društvo v nedeljo 26. septembra ob pol 4. uri v Društvenem domu ljudsko veselico. Vprizorila se bo zelo zabavna burka v treh dejanjih »Izgubljeni in zopet najdeni mož«. Nato se bo vršila zabava s plesom, petjem, šaljivo pošto. Sodelovala bo godba na pihala. Ker je to zadnja jesenska zabava, se vabijo vsi od blizu in daleč k mnogobrojni udeležbi.

MURSKA SOBOTA. Sokolsko društvo bo priredilo v nedeljo 19. t. m. ob 14. uri v parku grofa Szaparija veliko javno tombolo. Cena eni srečki samo 3 Din. Glavni dobitki so: šivalni stroj, novo kolo, plug, en seženj drv, ena vreča moke in ena salonska obleka. Poleg tega je še okoli dve sto manjših dobitkov. Vrednost vseh dobitkov okoli 15.000 Din. Kdor hoče poskusiti svojo srečo, naj pride.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

ALI IMAŠ DOBER PLUG?

To vprašanje si mora staviti vsak poljedelec, komur je količkaj mari, da zboljšuje delovnost in z njo združeno rodovitnost svoje njivske zemlje tudi s pomočjo obdelovanja. To velja še posebno za poljedelce tistih krajev, kjer je težka zemlja, koje večja ali manjša rodovitnost je v tesni zvezi tudi z načinom obdelovanja.

Rodovitnost njivske zemlje se ravno vobče po gnojenju in po razmerah letnega vremena. Veliko vlogo igra pa tudi način, kako zemljo obdelujemo. Važno je vprašanje, kako pripravimo zemljo za setev in kako jo pozneje obdelujemo med rastjo, posebno pri raznih okopavinah. Za večjo ali manjšo rodovitost je zelo merodajno, ali se nahaja zemlja v tako zvanem «godnem» stanju, ki se odlikuje po tem, da je zemlja kolikor mogoče najugodnejših lastnosti za obdelovanje, za setev in rast. To njeno «godnost» dosežemo s tem, da jo o pravem času in prav obdelujemo in rahljamo. Posebno na težki zemlji je važno, da jo s pravočasnim in dobrim obdelovanjem vzdržujemo v godnem stanju, ker je s tem stanjem močno zvezana tudi njena rodovitnost.

Za dobro obdelovanje je pa potreben dober plug. Ni zadosti, da z njim zemljo obračamo, ampak treba je, da jo tudi drobimo in rahljamo. Danes se je začelo na mnogih krajih večjo važnost polagati na rahljanje zemlje kakor pa na obračanje. Pri nas moramo gledati na oboje. Našo njivsko zemljo je treba obračati in rahljati. Brazde se morajo pri oranju drobiti. Tudi na težki zemlji. Plugi z ravno leseno ali preveč položno zavito desko pa niso za to, ker težje zemlje ne drobe. Sama brana pa tudi ne izda. Če ostanejo pri oranju brazde cele, kakor je pri nas navadno, potem ostanejo brazde pod zobmi brane do malega cele in se samo površno zrahljajo. To je pa slabo, kar se čuti še posebno pri našem močnem in nepretrganem izkoriščanju zemlje z dvojno ali strnišno setvijo.

Treba je, da pri našem poljedelstvu napredujemo in da si pomagamo do tega tudi z dobrimi plugi. Namesto slabih starejših plugov naj se rabijo železni plugi novejše sestave, ki zemljo po celi brazdi drobe in rahljajo in ki imajo tudi za težjo zemljo primerno zavito desko in lemež, da gre delo bolj uspešno od rok. Vsak poljedelec bi moral skrbeti, da ima za svojo zemljo najpripravnejši plug! Po naprednih deželah so stari plugi že zdavno zginili, pri nas pa še zmeraj pričajo o naši zaostalosti. Ni nič čudnega, če izgleda naša težka zemlja še zmeraj tako surova in mrtva. Pomagajmo ji do življenja in večje rodovitosti tudi z dobrimi plugi!

JESENSKO GNOJENJE SADNEMU DREVJU.

Sedaj pred zimo je čas, da se spomnimo tudi sadnega drevja in mu pomagamo do boljše rodovitosti v prihodnjem letu. Sadno drevje potrebuje za redno rodovitost ravno tako gnojenja kakor vinska trta ali pa drugi sadeži. Kjer tako ravnajo, imajo ne le bolj rodovitne letine ampak tudi lepše sadje. Pri nas prepuščamo sadno drev-

---

ličen in je vodil tudi do različnih zaključkov. Nekateri so vedeli, da je fant rejenec neke sirotišnice, drugi so ga smatrali za najdenca ter mu izmišljevali siromašne roditelje. Resnico je vedela le Kočarica na Planjavi, a nikomur ni marala nasititi radovednosti.

Poznega jesenskega večera je sedel Ivan za mizo in premišljal, kako bi nagovoril starko, da bi mu kaj razodela. Mislil je na razna sredstva, tudi na denarno plačilo. Namenil ji je lepo vsotico, katero ji skrivaj ponese na Planjavo. Najti pa mora samo, zakaj le tedaj je upati, da bo kaj opravil.

Še preden je mogel določiti, koliko denarja ji bo nesel in kdaj se bo odpravil, je nekdo potrkal rahlo na okno.

«Ivan!» ga je poklicala zunaj ženska, vsa vsa zasopla.

«Lenčka!» se je začudil, ko jo je spoznal po glasu. «Kaj se je zgodilo?»

«Mama so nekaj oboleli. Ves dan so tožili o bolečinah, zvečer pa se jim je nenadoma poslabšalo. Rekli so, da bi ti radi nekaj povedali.»

Mladenič se je stresel od koprnenja. Zdaj je prišel trenutek, ki mu prinese važno razpdetje. Hitro je vzel klobuk ter je odšel z dekletom na Planjavo.

Marta je ležala na postelji, obrnjena proti vratom. Z otožnim nasmehom mu je podala velo desnico ter mu namignila, naj sede zraven nje. Hčer je odpravila v kuhinjo pod pretvezo, da naj ji skuha zdravilnega čaja.

«Vidiš, Ivan, tako je vsakemu določena poslednja ura,» je začela s slabotnim glasom. «Vsak hip se čutim slabejša, morda že jutri ne bom mogla več govoriti. Zato sem te pozvala, da ti povem, kar sem ti obljubila.»

«Zelo sem vam hvaležen. Bodite uverjeni, da bo ostalo tajno, ako to zahtevate.»

«Boljše je, če me ne izdaš. Nikdo me ni sovražil v življenju in ne maram, da bi me črtili po smrti. Neprijetno je, ako vlačijo človeka po zobeh...»

«Bridke skušnje imam. Že pol leta me obirajo in naposled me je Brdar zavrgel. Pravi, da nisem njegov sin ter da me je redil iz usmiljenja.»

«Poslušaj, zgodba je zanimiva. Brdar je več let užival kalno zakonsko srečo. Nebo ga je obdarilo z bogastvom, ni pa mu podarilo naslednika. Ljudje so ga zaradi tega pikali s pikrimi opazkami, ki so bolele ponosnega gospodarja. Da se jim izogne, je marljivo premišljal in končno je prišel do povoljnega izhoda.»

«Do kakšnega?» jo je prekinil v nestrpni radovednosti.

«Spomnil se je svoje daljne sorodnice s kopico otrok. Ko je zopet pričakovala družinskega prirastka, se je Brdarica odpravila k njej na obisk. Vrnila se je po nekaj tednih z detetom, pripovedujoč, da jo je tamkaj prehitel porod. Sosedje so ji verjeli, nekateri so celo trdili, da ji je deček popolnoma podoben. Brž se je Brdar odpravil v sodnijo in v župnišče, kjer je otroku natihem oskrbel svoje ime. Postal je navidezno oče in Ivan njegov naslednik.»

«Kaj pa Marjeta? Ali ona tudi ni njegova?»

«Tega ti ne morem zanikati. Ko si ti izpolnil peto leto, se je Brdarju zgodil Caharijev čudež: žena mu je v svojem štiridesetem letu povila hčerko, katero so krstili za Marjeto. Ta je bila res podobna očetu, ki jo je ljubil s pravo očetovsko ljubeznijo, tebe pa je začel zapostavljati. Kesal se je natihem, ker te je posinovil; krivda, katere te dolžijo, mu je dala priložnost, da te je bacnil iz hiše.»

Fantu je pri vsem tem, kar je slišal, skoro zmanjkalo sape. Grlo in usta sta mu postala suha, pred očmi se mu je vrtelo. Govoriti ni mogel trenutno, pač pa je zbral svoje občutke ter se je zamislil v minulost. Videl je Brdarja v svoji prvi mladosti kot strogega očeta, vedno gluhega za njegov prošnjo, toda radodarnega, kadar je zaslužil kazen. Njemu je bilo vsega škoda, a za Marjeto niso bili previsoki nobeni izdatki. Nje ni k delu nikoli priganjal, dočim mu ni on nikoli dovolj napravil. Besede, njej izgovorjene, so bile sladke in mehke, nanj pa so padale grenke in trde ko kamen.

Starka se je s kratkim molkom nekoliko odpočila, nakar je začela drugi del pogovora. Mahoma se je otresel Ivan otožnega premišljevanja ter je novemu pripovedovanju posvetil napeto pozornost.

«Dolgo je že od tega, grajske stezice na Ležišju je prerasla trava,» je začela novo zgodbo. «Grajščak Robert, čigar grad razpada že pol stoletja na vaškem griču, je bil mož brez vesti in srca. Nič ga niso ganili vzdihi ubogih tlačanov pod biči grajskih oskrbnikov, saj mu podložnik ni bil človek, ampak žival. Gorje mu, kdor ni razumel njegovih namigov in izvršil ukazov...»

je vse preveč samemu sebi, njegovi naravni rodovitnosti. Posledice tega pa niso le slabše letine, ampak — kar je treba tukaj na novo poudarjati — tudi slabša rast in večja občutljivost za vse bolezni in škodljivce. To je tudi povsem naravno. Če začne drevo pešati, nima več tiste odporne sile, ki bi bila potrebna, da se upira boleznim. Taka drevesa začnejo hirati, kar poznamo na vsem, na slabi rasti pri rodovitosti, na večji občutljivosti, na lišaju in mahu, ki se začnejo širiti po takem drevju.

S pomočjo gnojenja moramo vplivati, da ostane drevje pri trajni moči in rodovitosti. Sedaj jeseni je čas, da oskrbimo za potrebno gnojenje. Vobče je priporočati, da gnojimo sadnemu drevju s hlevskim gnojem in gnojnico. Z gnojnico mu lahko pomagamo tudi spomladi, s hlevskim gnojem pa sedaj pred zimo. Po travnatih sadnih vrtovih zadostuje, če napeljemo gnoj tako kakor na travnikih in ga razstrosimo po vsem prostoru. Zimska moča izpere gnoj. Zgodaj spomladi pograbimo ostali gnoj in ga spravimo na kompost ali pa še enkrat pod živino kot nastilj. Pri tem grabljenju gnoja ostaja še vse polno drobnih gnojnih mrvic na tleh, ki vplivajo zelo ugodno na večjo rodovitnost zemlje, ker vsebujejo poleg gnojilnih snovi tudi razne bakterije, ki pospešujejo delovnost in rodovitost zemlje. Na obdelani zemlji gnojimo s hlevskim gnojem na ta način, da ga raztrosimo pod drevjem in podštihamo ali pa podkopljemo, slično kakor delamo tudi po vinogradih. Lahko gnojimo pa tudi na ta način, da izkopljemo pod kapom drevja naokrog jarke, pol metra široke in 30 do 40 cm globoke, in da namečemo v te jarke gnoja in ga nato zakopljemo. Dobro je, da se pri tem zakopavanju pomeša gnoj z zemljo. Ti jarki morajo ležati tik pod kapom, in sicer na vnanjo stran, da ne ranimo in ne presekamo drobnih koreninic, ki sežejo tako daleč v zemlji kakor veje nad zemljo.

Z gnojnico gnojimo pa na ta način, da polivamo z njo po vsem prostoru, ali pa, da napravimo pod kapom najprej primerno velike luknje s kakim lesenim ali železnim kolom in da nalijemo v te luknje gnojnico. Izvrstno učinkuje pri sadnem drevju pa tudi dobro napravljen kompost in mešana umetna gnojila, o čemer bomo še pisali.

Sadni ogled v ptujskem okraju

Sklenitev prireditve okrajne sadne razstave.

Okrajni sadni pregled se je vršil minuli teden v ptujskem okraju po strokovnjakih in sadjarjih. Ugotovljeno je, da je v ptujskem okraju še dovolj lepega in zdravega sadja. Letos se je naložilo na ptujskem kolodvoru že nad 150 vagonov sadja. Za izvoz ga je gotovo še do 100 vagonov. Žal, se nekatere sorte, kakor kanadke, že sedaj trgajo raz dreves in se nalagajo. Sadje, potrgano prezgodaj, se ne drži dobro. To pa škoduje našemu sadnemu izvozu. Zato priporočamo sadjarjem, naj ne prodajajo nezrelega sadja.

Najboljše sadne sorte, ki dobro uspevajo v ptujskem okraju ter so za sadno trgovino zelo sposobne, so: Baumanova reneta (rdeče jabolko), kanadka (velik, zelo okusen sad), bobovec (zelo trpežen in neobčutljiv sad) ter boskoopski kosmač (veliko lepo jabolko). Poleg teh glavnih štirih sort prideta še v poštev, ker sta zelo razširjene, damazonka (po domače imenovana ledreršca) ter štajerski mošancelj, slednji le za visoko hribovite lege.

Ker je sadni ogled ugotovil, da imamo v ptujskem okraju kljub deževnemu vremenu letos še vendar dokaj lepega in dobrega sadja, se bo vršila v Ptuju **okrajna sadna razstava**, in sicer 2., 3. in 4. oktobra t. l. v Narodnem domu.

Sedaj prihajajo v Ptuj sadni kupci iz daljnjih krajev, celo iz Holandije so prišli, in iščejo velike količine lepega sadja prej imenovanih vrst. Kdor hoče sadje prodati, naj to javi na ptujsko podružnico Sadjarskega in vrtnarskega društva, ki bo posredovala, da bo sadje dobro prodano. Pri tem pa opozarjamo še enkrat na to, naj se sadje ne trga prerano, ker bi to škodovalo ne samo sadju, temveč še bolj sadnim cenam.

Na sadni razstavi bo vsak sadjar lahko razstavil svoje najlepše in najboljše sadje. Sledil bo te dni poziv na sadjarje, da svoje sadje prinesejo v Ptuj na rastavo. Za posetnike razstave je dovoljena polovična vožnja po železnici.

Tedenski tržni pregled

ŽITO. Cene so v minulem tednu in prve dni tega tedna malo valovale, vendar se obdržale na nizkem stanju. Majhen porast cen koncem minulega tedna na evropska tržišča ni vplival. Na naših tržiščih se trgujeta skoro le pšenica in turščica. Na novosadski blagovni borzi so bile v torek ob mirnem kupčevanju naslednje cene: pšenica 252 Din 50 p do 265 Din, turščica 155 Din za 100 kg.

ŽIVINA. Cene živini se sedaj nekaj časa drže. Na zadnjem mariborskem sejmu so bile za 1 kg žive teže naslednje cene: debeli biki 8 do 8 Din 50 p, debeli voli 7 do 7 Din 50 p, plemenski biki 4 do 6 Din 50 p, biki za klanje 5 Din 50 p do 6 Din, krave za klanje 6 do 6 Din 50 p, plemenske krave 5 do 5 Din 50 p, krave za klobasarje 3 Din 50 p do 4 Din 50 p, molzne in breje krave 4 Din 50 p do 5 Din 50 p, mlada živina 5 do 8 Din, teleta 10 Din. Živina se v precejšnji meri izvaža v Avstrijo in Italijo.

HMELJ. Cene so se v torek v Žatcu na Češkoslovaškem po postopnem nazadovanju tekom prejšnjega tedna zopet dvignile na 4300 Kč za 50 kg (okrog 145 Din za kg). Kakor je sklepati iz različnih ocenitev, bo letošnji svetovni pridelek hmelja komaj zadostoval za potrebe pivovarn. Po nekaterih statistikah pa ga bo celo primanjkovalo. Zato je verjetno vsaj to, da cene v nobenem primeru ne bodo znatnejše popustile. Naš savinjski in dravski hmelj seveda nikdar ne doseže one visoke cene kakor svetovno znani češkoslovaški žateški hmelj.

Kratke vesti

= **Vrednost denarja.** Na zagrebški borzi se je dobilo dne 14. t. m. v devizah: 100 avstrijskih šilingov za 797 do 801 Din, 100 nemških mark za 1344 Din 28 p do 1448 Din 28 Din, 100 madžarskih kron za okrog 8 p, 100 italijanskih lir za 201 Din 40 p do 202 Din 60 p, 1 dolar za 56 Din 29 p do 56 Din 59 p, 100 francoskih frankov za 163 do 165 Din, 100 češkoslovaških kron za 167 Din 30 p do 168 Din 30 p, 100 švicarskih frankov za 1092 Din 25 p do 1096 Din 25 p.

«Kje je bilo takrat ljudstvo?» je prekinil pripovedovalko. «Zakaj se mu niso postavili po robu?»

«Nezadovoljnost zatirancev je vidno naraščala in vpila po maščevanju. Graščaka nekega večera z običajnega sprehoda ni bilo domov. Njegovi hlapci so ga našli v gozdu nezavestnega in ugotovili, da ga je nekdo strahovito pretepel. Kmalu nato je nastopila smrt, ki ga je rešila grozovitih muk. Nekaj ur pred smrtjo se je graščaku vrnila zavest. Dal je poklicati najbližje in najveljavnejše sosede, priznal je svojo hudobijo ter jih je prosil odpuščanja. Njegovo kesanje ni obstojalo le iz praznih besed, ampak iz velikodušnih dejanj. Zemljo na ležiški strani gradu je zapustil kmetom, rekoč, da naj si jo pravično razdelijo. Pri takem opravilu pa vrag najrajše preži na človeka in tako je bila ta delitev vzrok dolgotrajnim prepirom.»

«Še danes se menda nekateri gledajo od strani. Marsikaka tožba in pravda je potekla na ta račun.»

«Da, zavoljo tega in zaradi denarja... Graščak je namreč zapustil sosedom zabojček srebrnih tolarjev, naročil je, da jih enakomerno razdele. Po njegovi smrti pa zabojčka ni bilo nikjer. Grajski prebivalci so trdili, da se denarja niso polastili, pa tudi videli niso, kdo ga je odnesel. Enako so pripovedovali okoličani, dolžeč drug drugega nepoštenega dejanja.»

«No in kdo se je pregrešil nad skupno lastnino?»

«Nekdo, ki ga danes ni med živimi. Prosila sem ga, rotila in jokala, a vse zaman. Moj Tine je bil tisit nesrečnik — Bog mu ne prištevaj tega greha! Tisto noč po graščakovi smrti je prinesel zabojček skrivaj iz gradu; ker sem mu zabranila vstop v hišo, ga je postavil v listnjak in pokril s smrečjem. Oh, koliko strahu sem prestala zaradi tega! Na kolenih sem ga prosila, naj ga vrne, a ni se dal pregovoriti.»

«Ali se je potem kaj zgodilo?»

«Potrebovala sva denarja, zakaj letine so bile slabe in gospodarske nesreče so naju obiskovale. Tedaj je v skrajni sili Tine prijel sekiro in odprl zaboj...» Vsa zasopla je utihnila starka zaradi težave, katero ji je povzročalo govorjenje.

«Z denarjem sta si seveda opomogla. Pomoč je bila brez dvoma na mestu...»

«Poslušaj, kako je bilo...,» je polslišno nadaljevala bolnica. «Ko je Tine dvignil pokrov, tedaj se mu je nudil grozen prizor. Na svitlem kupu srebrnikov je ležala dolga zvita kača in ostuden duh se je širil iz zaboja. Čeprav sva bila potrebna denarja, vendar se ga nisva upala lotiti. Moj mož je zopet zaprl pokrov in odstranil zaboj...»

«Kam?» je hlastnil Ivan, videč, da se bliža poglavitna točka.

«Pokopal ga je. Tako sem hotela in on me je ubogal.»

«Kam ga je pokopal?»

«V zemljo — globoko nekam — tja doli... Oh, kako sem se utrudila!» Globoko v grlu je obtičala bolnici zadnja beseda. Še so se ji ustnice nalahno premikale, a govoriti ni mogla več. Njene oči so ostekleneie. nepremično obrnjene v poslušalca.

«Mati, mati!» jo je klical in tresel za mrzli roki. Odgovorila mu je s komaj slišnim vzdihom, za katerim se ji je utrnila zadnja solza po mrtvem licu. Njen duh je odplaval v deželo, kjer ni ostudne zavisti in nevoščljive kače ne čuvajo zakladov.

Lenčka se je takoj po materini smrti odpravila v dolino po ljudi, da bodo položili mater na mrliški oder. Prijetna je bila Ivanu njena odsotnost, zakaj Marta ni končala svoje povesti, hči pa mu je nekoč omenila, da je o tem nekaj zapisano v bukvah, katere ji je vedno prikrivala. In zdaj se mu ponuja prilika, da jih poišče in najde.

Sreča mu je bila to noč zelo naklonjena. Komaj je pričel iskati, ko je opazil, da je deska v kotu pod mizo nekoliko dvignjena. Privzdignil jo je in našel staro nabožno knjigo, na katere platnicah je bilo nekaj zapisano. Dolgo se je trudil, preden je razrešil pisavo, katero je trda kmetska roka zaupala pohlevnemu papirju. Iz posamezniih črk je nastalo nastopno poročilo:

«Zaklad je shranjen v naročju matere zemlje med Gradom in Ležišjem, tam, kjer se opoldne dotikajo sence treh visokih dreves.»

Besedilu je manjkalo podpisa, čemur pa Ivan ni pripisoval posebne važnosti. Najrajše bi se bil takoj podal na lice mesta, a je moral počakati dneva zaradi drevesnih senc. Drugi dan je bil oblačen, a je vzlic temu našel dozdevno mesto. Nekako na sredini med gradom in vasjo stojijo še danes tri visoka drevesa: lipa, jagned in divji kostanj. Rasejo na prostorni planjavi, ki je nekdaj služila za paš-

Desetletnica smrti zavednega možaka

Zaradi besed «Srbi so naši bratje» je bil ustreljen Jakob Iglič iz Raholč.

Bilo je v začetku meseca septembra leta 1916., to je v tretjem letu vojnega gorja. Iz kamniškega vlaka je na postaji v Domžalah med drugimi izstopil tudi Alešov Jaka iz Raholč. Lep dan je bil, a možak je bil otožen.

Prav počasi je Jakob korakal po veliki cesti proti svoji rodni vasi. Sem od soške fronte se je venomer čulo grmenje mnogobrojnih avstrijskih in italijanskih topov. Še dober teden dni in tudi Jaka bo moral znova nazaj na bojišče. Kako težko se bo poslovil od svoje žene in družinice. Kako lepo in mirno je živel še pred par leti v krogu svoje družinice v Ljubljani.

Pred svojim odhodom nazaj na bojišče se je odločil, da obišče še svoja dva brata Tomaža in Lovrenca v svoji rodni vasi in baš sedaj koraka k njima, da bosta njegovi družini kot kmetovalca dala kaj živeža, kajti na tiste karte se je dobilo malo ali nič.

Po dobri enourni hoji je Jakob prišel do gostilne pri «Jerinem Jakatu» na Prevojah. Ker sta si bila z gostilničarjem dobra znanca in ker je Jakoba tudi pot užejala, je krenil s ceste v gostilno, kajti «Jerin Jaka» ima vedno dobro vino, pa tudi pošten prigrizek.

Stara znanca sta si krepko stisnila roki.

«Bog te živi, Jaka! Slabe čase smo učakali, kajne? Slišal sem, da se boš moral že kmalu zopet vrniti na bojišče.»

«Baš sedaj grem še malo v domačo vas pogledat, preden odidem. Prinesi mi vina in če imaš kak prigrizek!»

«Vse dobiš, Jaka. Za svoje stare prijatelje še vedno kaj hranim.»

Medtem ko se je Jaka krepčal in razgovarjal s svojim znancem, je prišlo v gostilno več uradnikov in dva orožnika.

Ti so sedli skupaj v posebni sobi, si naročili kar «štefan» najboljšega vina, nato pa so razvezali svoje nahrbtnike in začeli iz njih jemati izborne domače svinjske klobase, suho svinjsko meso in kruh, katerega so bahavo mazali s sirovim maslom.

Ker so bila vrata posebne sobe odprta, je Jaka čul ves pogovor teh ljudi. S smehom so se pogovarjali, kako so jim stregli kmetje, prav za prav njihove žene, ko so stikali po njihovih shrambah in zapisovali, koliko ima kdo živil in koliko mora vsakdo oddati za vojaščino. Vsi ti vneti avstrijski patrijotje so govorili, kako vneto delajo za državo.

Pri tretjem «štefanu» vina so bili že tako razgreti, da so začeli peti «Wacht am Rhein» in kričati «heil», pa tudi «živio».

Naš dva znanca, gostilničar in Jaka, sta bila kar tiha ali pa sta se sama med sabo pogovarjala. To pa ni bilo všeč nekemu bledoličnemu uradniku. Ko je ta že precej vinjen šel skozi veliko gostilniško sobo mimo Jake, se je ustavil in mu zbadljivo rekel:

«Vi, ali ste možak ali baba? Vsi smo vpili «heil» in «živio», vi pa ste bili tihi. Zakaj to?»

«Oprostite, gospod, jaz nisem član vaše komisije in tudi me ni doletela ta sreča, da bi hodil z vami rekvirirat ter ubogim kmetom pobirat živež.»

Takrat pa se je gospodek razkoračil: «Kaj, kaj govorite vi? Aha, vi ste gotovo kak skrit srbski prijatelj.»

«Ne rečem vam drugega, kakor da sem jaz že nekaj hudega poskusil, vi pa še ničesar. Pa rečem vam, da so Srbi tudi naši bratje!»

S temi besedami pa je bila tudi zapečatena usoda ubogega Jakoba. Tri dni pozneje je v spremstvu oboroženih vojakov korakal naš Jakob proti Suhemu bajerju. Vedel je dobro, da zadnjič na tem svetu gleda zlato solnce in lepe naše planine.

Prišli so na določeno mesto. Jakobu so zavezali oči, takrat pa je Jakob s preroškimi besedami izpregovoril:

«Nič vam ne bo pomagalo, krvoloki nemški, čeprav me ustrelite. To vem, da se ubogim Slovanom obetajo boljši časi, ki pridejo kmalu!»

Zadet od krogel se je zgrudil ubogi Jakob na mater zemljo, na domačo slovensko zemljo, ne kot hudodelec, ampak narodni mučenik.

Ob desetletnici tvoje smrti, dragi Jakob, se spodobi, da se te kot domačin spomnim.

Počivaj v miru, Jakob! Izpolnilo se je, kar si prerokoval. Anton Stražar.

Vsem ljubiteljem čitanja

Znani ljudski pisatelj Anton Stražar, ki je dobro znan vsem bralcem in bralkam «Domovine» po svojih pripovestih iz kmečkega življenja, namerava izdati sedaj že tretjo knjižico. Knjižica bo imela naslov «Slike iz preljubega brdskega kraja». Že na prvi poziv se je oglasilo precej naročnikov, vendar jih je še mnogo premalo, da bi se mogla knjiga izdati.

Povesti v tej knjižici bodo zelo zanimive in se bodo vsem priljubile, kakor so se priljubile povesti istega pisca v našem listu. Povesti so vzete iz kmetskega življenja in ima prva naslov «Romarji in romarce na Limbarški gori». Nadaljnje povesti bodo: «Naši Raholčani», «Iz šentviškega okoliša», «Ženitbeno pismo» in drugo.

Ker bo knjižica okrašena tudi s slikami, bo cena okrog 10 Din naravnost neznatna. Zato naj ne bo bralca in bralke «Domovine», ki bi se ne naročil na Stražarjevo novo knjigo. Oglašajte se kar na uredništvo «Domovine», Knaflova ulica 5, Ljubljana.

BELEŽKE

+ **Polomija SLS na Ptujski gori.** Pišejo nam: Za nedeljo 12. t. m. je sklicala klerikalna stranka pri nas shod, ki bi se imel vršiti po rani maši v gostilni g. Horvata. Prišel je sam poslanec g. Vesenjak. Na shod so prispeli celi trije poslušalci, a še ti niso imeli kaj poslušati, ker g. poslanec sploh ni govoril. Žalostno je stal na pragu ter pričakoval več poslušalcev, a ni jih bilo. Pomagalo ni niti oznanilo s prižnice. Gospod molčeči govornik je uvidel, da pri nas niso tla za njega, zato jo je s svojim štabom mahnil v sosednji Majšperk. Mislimo pa, da tudi tam ni

---

nik, a so jo s časom preuredili v rodoviten travnik.

Tretji dan je posijalo solnce in tedaj se je podal na delo. Natančno opoldne je prišel na izbrano mesto in videl, kako se sence vseh treh drevesnih vrhov stikajo na skupni točki med drevesi. Pričel je kopati. Pričel je kopati. Kmalu je zadel z rovnico ob nekaj trdega — našel je zaboj. Hitro ga je odprl, zakaj begala ga je misel na ostudno kačo ali pa, da ga je Kočar izpraznil, preden ga je zakopal.

Slutnje se mu niso izpolnile. V opoldanskem solncu so se zabliščali srebrniki, čim je privzdignil pokrov. Z nepopisnimi občutki je dvignil zaklad iz zemlje ter je jamo skrbno zasul. Zaboj je postavil v grmovje in ga je zakril s smrekovimi vejami. Ko je temna noč izpraznila vaške poti, ga je odnesel k Oraču na Ležišje.

*

Pri Brdarju so nadomestovali Ivana Kričajevi; stregli so Brdarju, kolikor so mogli, ter mu izpolnili vsak migljaj. Lojze mu je opravil domala vsa težja dela, zastopal ga je že tudi pri gospodrstvu: vodil je živino na sejem, kupoval in prodajal. Tončka je pomagala Marjeti pri gospodinjstvu, pa tudi drugod ji je bila močna desna roka. Celo Kričajka jim je, ako je le količkaj utegnila, priskočila na pomoč. Na vsak način so hoteli pridobiti Brdarja ter mu dokazati svojo naklonjenost.

Kljub temu pa mož le ni hotel dati posestva iz rok. Imel je žalostne izkušnje, kako se je godilo očetom, ki so prezgodaj zasedli izgovorjeni kot. Tako mora stari Bistan vsako leto s tožbo iskati svojih priboljškov. Sin mu je celo prepovedal hoditi po veži v izgovorjeno kamrico, ker poti ni omenil v pismu ob prepisu posestva.

Take pomisleke je znala Kričajka odločno pobijati: «Eh, veš kaj, Brdar, nič ti ne bo sile,» mu je sladko govorila. «Nekaj denarja že imaš, drugo si lahko izgovoriš. Najlepšo njivo si pridrži in travnik za Gradom, prašiča zahtevaj vsako leto, zraven pa še pšenice, mleka, jajec in pijače.»

«Čemu?» jo je zavrnil. «Saj je itak vse moje, dokler gospodarim.»

«Pa ti ni treba toliko truda in skrbi na stara leta. Izpočij se in uživaj!»

«Le počasi. Premislek je boljši kot celodnevna hoja.»

«Kdaj si pa prav za prav namenjen preložiti?»

«To vprašanje je starca vznejevoljilo. «Ne vem,» je zarežal, «meni se ne mudi.»

«Pa se drugim. Marjeta že težko čaka. Saj niti ne ve, zakaj dela v tej dolgi negotovosti.»

«Hm, zakaj dela? Zase dela otrok pri očetu. To mora vendar vedeti!»

«Torej se res še ne misliš odločiti?»

«Ne. Dokler bo ta-le migal,» ji je pokazal z mezincem. «Meni luč, hčeri ključ. Na pokopališču bom oddal kmetijo nasledniku.»

Kričajki se je nos globoko povesil. Takoj bi bila najrašji prekinila prijateljstvo s sosedom, a bala se je popolnega poloma. Z eno samo nepremišljeno besedo bi si nakopala dosmrtno zamero. Tako ji ostanejo vsaj nade, ki bi ugasnile, čim pride do razdora.

Pri Brdarju samem se ni dalo torej ničesar doseči. Vse njene zvijače in nakane so se razbile ob možu kremenitega značaja in trdne volje. Kljub temu pa ni odnehala. Najti je hotela drugo plodovito polje, kjer bo nadaljevala svoje razdiralno delo.

Lotila se je Marjete ter jo je začela hujskati proti očetu. «Čas je že, da postaneš samostojna gospodinja,» ji je budila poželenje. «Vsak dan si starejša, tvoje vrstnice so se že davno pomožile. Ti se vse premalo brigaš, Marjeta!»

«Oče nočejo o tem ničesar slišati. Celo užaljeni so, ako jim omenim, da bi dali kmetijo. Ne vem, kako bi jih omehčala . . .»

(Dalje prihodnjič.)

Ogenj in toča.

Posestnik Ahac Žaba, ki je bil znan zapravljivec, je čakal v zavarovalnici. Medtem je stopil njegov sosed Gašper Motovilec in ga vprašal: «No, Ahac, kaj pa ti delaš tukaj?»

Ahac: «Zavaroval se bom proti ognju in toči.»

Gašper: «Proti ognju — to že razumem — toda proti toči . . . Kako boš točo napravil, pa res ne vem.»

Umazanec.

Učitelj je v šoli grajal učenca, da je preveč umazan. «Povej svoji mamici, naj poskrbi, da boš vsak dan umit,» mu je naročil.

Deček je izvedel naročilo, ki je spravilo mamico v veliko nevoljo. Nažgala jo je k učitelju ter mu je rekla vsa razjarjena: «Kaj, vsak dan naj se umiva? Grd zamazanec mora biti tisti, ki potrebuje vsakdanjega umivanja.»

imel dosti več sreče, ker so že vsi siti sedemletne prazne pesmi o avtonomiji in lepih obljubah.

+ **Cerkveni davki.** «Domoljubu» ni prav, da je «Domovina» o tem za našega kmeta bridkem bremenu izpregovorila nekaj odkritosrčnih in resničnih besed. Naši kmetje so povečini siromaki, ki jim takšna bremena prizadevajo resne skrbi. Kjer so take dajatve za res nujna popravila cerkev in podobno potrebna, se ne bo nihče upiral, za nepotrebne stvari in za udobnost gospodov župnikov ali kaplanov pa nihče ne prispeva rad. Kako tudi pride kmet, ki živi v pomanjkanju, do tega, da bi stradal zato, da bi nekdo imel vso udobnost. Mislimo, da veri prav nič ne škoduje skromnost dušnih pastirjev. Prav tako veri ne škoduje, če so zvonovi majhni ali pa cerkev skromno opremljena. Saj vera ne obstoja v zunanjem blesku cerkvá, zvonov ali podobnega, temveč je v človeški notranjosti. Bog je povsod enako pričujoč. On je prav takšen v skromni cerkvici kakor v najluksurioznejšem božjem svetišču. Kdor ni pošten in pravičen, mu ne bodo pomagali v nebeško kraljestvo tudi največji in najlepši zvnovi. Za razumnega človeka je to jasno.

+ **Ljubezni do kmetov** je vedno poln naš ljubi «Domoljub». To je vse lepo, samo da uspehi klerikalne politike že osem let ne pokazujejo prav nobenih sadov te ljubezni. Mi smo že neštetokrat dokazali, da sta samostojno-demokratska poslanca gg. dr. Žerjáv in dr. Pivko napravila sama za kmetovalca več kakor vsa številna četa klerikalnih poslancev. «Domoljubova» ljubezen do kmeta je čisto navadna pretkana priliznjenost, preračunana na lahkovernost «Domoljubovih» bralcev.

DOMAČE NOVOSTI

* **Obrtnik in trgovec,** ako nočeta pljuvati v lastno skledo in pomagati do konzumarske zmage pri volitvah v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo, volita svojo stanovsko listo, na kateri vidita imena svojih dolgoletnih znanih prvoboriteljev za stanovske interese. Konzumarji ne smejo zmagati, da vaju ne bodo še bolj uničevali s svojimi konzumi. Noben glas ne sme v izgubo! Ne dajte se zbegati in preslepiti od konzumarskih spletk! Svoje glasove odpošljite vsi najkesneje. 19. t. m., ker jih mora volilna komisija v Ljubljani imeti že 22. t. m. v rokah, Dne 22. t. m. se bo moglo voliti le še osebno v Ljubljani. Ako bo kdo še v pondeljek 20. t. m. pošiljal glasovnico, naj to stori ekspresno čim bliže železnici ali pa naj jo sam osebno prinese v Ljubljano. Kdor ne zna sam izpolniti glasovnice, naj to delo zaupa zaupniku stanovske liste.

* **Kraljevo zdravstveno stanje se je zboljšalo.** Kralj Aleksander od težkega vnetja čeljustne okostnice še ni povsem okreval, dasi se mu je bolezensko stanje znatno zboljšalo. Ako bo bolezen dopuščala, se bo podal kralj prihodnje dni z Bleda v Topolo. Na Bled se je vrnil iz Dalmacije prestolonaslednik Peter.

* **Narodni poslanec dr. Pivko na Pohorju.** Pišejo nam: V soboto 11. t. m. zvečer je poslanec dr. Pivko obiskal mlado organizacijo SDS v Podvelki. Vodstvo organizacije je v naglici razposlalo na člane vabilo za udeležbo na sestanku, ki se je vršil ob pol 9. uri pri g. Kaiserju in na katerem je g. poslanec podal poročilo. V nedeljo 12. t. m. je g. poslanec v spremstvu oblastnega tajnika SDS obiskal tekom dopoldneva Ribnico na Pohorju, kjer se je vršil v prostorih gostilne Ptačnik shod ob precejšnji udeležbi. Popoldne se je vršil isto tako lepo obiskan shod v prostorih g. Skačeja v Sv. Lovrencu. Na obeh shodih je g. poslanec poročal o političnem in gospodarskem položaju ter odgovarjal tudi na razna stavljena vprašanja, zlasti glede izenačenja davkov in stanovanjskega zakona.

* **Sporazum med premogovniki in vlado.** Iz Beograda poročajo, da so lastniki premogovnikov pristali na 15odstotno znižanje cen premoga za državne železnice. S tem je torej odstranjena nevarnost brezposelnosti rudarjev. Prometni minister je izjavil, da to znižanje cen ne bo uplivalo na mezde rudarjev. Naš narodni poslanec g. dr. Pivko je v tem smislu posredoval pri vladi in zahteval, da delavstvo, ki že itak slabo živi, ne sme trpeti nikake škode zaradi znižanih cen. Na zahtevo lastnikov premogovnikov, da bi se podaljšal delovni čas, je prometni minister odgovoril, da je to po zakonu nemogoče.

* **Zaključek ljubljanske pokrajinske razstave.** V pondeljek se je zaključila pokrajinska razstava «Ljubljana v Jeseni», katero je ves čas njenega trajanja obiskalo nad 70.000 ljudi. Moralen uspeh te razstave slovenskega dela in sposobnosti je popoln, a tudi gmoten uspeh je zadovoljiv. Najvažnejši del te razstave, to je kmetijski, pomenja nedvomno velik korak naprej v pospeševanju našega kmetijskega gospodarstva. Želeti bi bilo, da bi se takšne razstave vršile vsako leto in naj bi se leto za letom izpopolnjevale, tako da bi bile vedno vernejše zrcalo slovenskega gospodarstva in slovenske kulture.

* **Vprašanje šolskih počitnic na kmetih.** Pišejo nam: «Slovenski Gospodar» od 9. t. m. zopet vnema starše in občine za jesenske šolske počitnice na kmetih. Dokazuje na vse mile viže, da potrebujemo otroke jeseni bolj doma kakor poleti. Ljubi «Slovenski Gospodar», ne boš nas! Kakšen pa si ti kmet in koliko imaš šoloobveznih otrok, ker ne veš, da kmet potrebuje svoje otroke vedno doma; če je le mogoče, si jih večkrat tudi obdrži za domače delo, in to v vsakem letnem času, ker na deželi ni delovnih rok. Rešuj s svojimi poslanci rajši vprašanje brezposelnosti, kajti vse sili v mesto, kjer je že itak preveč takih, ki iščejo dela, medtem ko nam po vaseh manjka delavcev. Nikar ne izkoriščaj poplav v svojem boju proti poletnim počitnicam, kajti to je slabo orožje, saj vendar ni bilo vesoljnega slovenskega potopa. A recimo, da tvoja obvelja: kjer bodo poplave, dajte jesenske počitnice, kjer jih ne bo, pa poletne! Kjer bo sadna letina, jesenske počitnice, a kjer sadje ne bo obrodilo, poletne! Kdo bo prerokoval naprej, kakšne počitnice bodo potrebne tej ali oni pokrajini? Mi smo se poletnih počitnic že navadili z otroci in našo živino vred, Ob času trgatve pa imamo itak olajšavo. «Slovenski Gospodar», svetuj rajši star-

---

Ivan Albreht:

Za sina*

Povest.

(Dalje.)

Minevali so tedni, meseci in leta, a o Tončku še vedno ni bilo sledu. Vse povpraševanje in poizvedovanje je ostalo brezuspešno. Stari Podlipec je začel hirati.

Prej še tako čvrst mož je bil zdaj naenkrat kakor kup pepela, ki ga nevidna sila komaj še drži skupaj. Pogledal ni nikogar. Kakor megla se je plazil okrog in vedno govoril sam s seboj. Ljudje so se ga ogibali, tega živega mrliča.

Andrej je bil zaklenjen in trd ko hrast. Jel je popuščati delo in se zopet udajati pijači. Dom mu je postal priskuten in vse mu je mrzelo. Govoril je samo v pijanosti.

«Kaj marate vi, ki ste brez skrbi,» je jecljaje pridigal pivcem, kadar mu je vino zmešalo možgane, «jaz, jaz! Tako kakor meni se ne godi niti samemu vragu, pa najsi bo prikovan pod romarsko cerkev!»

Udaril je s pestjo po mizi in se blazno zakrohotal.

Druščina je modrovala:

«Kaj se boš gnal, ko vidiš, da je vse zastonj!»

«Narobe si storil, da si jo vzel!»

«Ah pusti, Andrej, saj še ni vseh dni konec...»

Zmernejši, ki mu niso drugovali samo zavoljo vina, so skušali tolažiti:

«To je vse v božjih rokah!»

«Andrej, le verjemi, da bo še vse dobro.»

«Kar zapomni si, Andrej, da mora vsak človek nositi svoj križ. Ti imaš tega, drugi drugega, brez njega ni nobeden!»

Podlipec je z vodenimi očmi brezizrazno ogledoval tovariše, zdaj prikimaval, zdaj robantil in venomer naročal pijačo:

«Vina gor, da zalijemo! Kaj ljudje!»

«Tako je prav,» mu je pritrjevala druščina, «kaj se boš kisal in grizel, ko vse nič ne pomaga!» Vesel bodi, da si na svetu, pa je!»

Tako se je godilo dannadan, a iz hleva je romal rep za repom, od grunta se je rušil kos za kosom. Gozdovi so se razgalili. Kjer so prej skrivnostno šumele mogočne smreke in jelke, je sedaj žalostno štrlelo kamenje in parobki, ki se jih je opletalo malinje in robidovje, kakor dan usmiljena narava sama hoče zakriti Podlipčevo gorjé.

S trudom in naporom se je lotil doma neprijetnega posla: prigovarjati sinu, naj se sprijazni s položajem, kakršen je, ker Julka reva v resnici itak ničesar ni kriva in ker je mir in sprava edini lek zanjo.

Andrej je poslušal, gledal in prav za prav ni mogel nič več razumeti. Gorje, ki se je navalilo nanj, je bilo silnejše od njegovih moči. Dasi si je v srcu venomer ponavljal, da ženi prav za prav ne more očitati nič hudega, ga je le skelela misel, da jo je imel kdaj še kdo drugi v oblasti. Vendar je dejal:

«Kar ji morem pomagati jaz, vse rad storim!»

Potem sta govorila z očetom čisto mirno, kaj in kako je svetoval zdravnik in kaj je vse treba ukreniti. Andrej je vse ubogal in ravnal popolnoma po danih navodilih. Obiskoval je ženo in jo tako lepo tolažil, da se je njeno stanje jelo vidno boljšati od dne do dne. Naposled je bila že toliko okrepčana, da je smela domov.

Andrej se je premagoval na vse mogoče načine, da bi vzdržal. Bil je prepričan, da je tako rekoč ženino življenje v njegovih rokah. Nekaj časa mu je prizadevanje uspelo, potem pa je spet začel razjedati vse njegove misli črv dvomov — in Andrej je zabredel. Spet se je vdal pijači, na kar je šlo hitro ž njim navdol...

Julka je molčala in jokala. Sredi vse te neznosne bede jo je teplo življenje še na svoj poseben način. Leto za letom se ji je rodilo dete, leto za letom je bil pri hiši pogreb. Kakor da so vedeli mali črvički, da so prihajali ob nepravem času na svet, so hitro spet izginevali. Pri krstu je bil Andrej vselej vinjen, pri pogrebu nič drugačen. Govoril je kolikor mogoče robato in nedostojno in začel prepevati najbolj ogabne in spolzke pesmi, ki jih je znal, ko je komaj oglušil odmev zemlje, ki so jo pogrebci v kepah nasuli na malo krsto.

Ženske so se križale:

«Moj Bog, ta pa dela pokoro!»

«Uboga revica —»

---

* **Čitateljem in čitateljicam «Domovine»!** Deloma zaradi moje bolehnosti, deloma zaradi odsotnosti je morala povest «Za sina» v zadnjih številkah izostati. Z današnjo številko se zopet nadaljuje in upam, da mi prijazni bralci in bralke oproste meni samemu najbolj neljubo prekinitev. *Ivan Albreht.*

šem, naj strogo zahtevajo od svojih otrok, da se po šoli ne potepajo okoli, temveč gredo iz šole naravnost domov, kajti učitelj vendar ne more vsakega posebej gnati pred domači prag. Starši morajo natanko vedeti, ob kateri uri se v posameznih razredih neha učenje. Zato naj bi se to v začetku šolskega leta oznanilo pri cerkvi. — Kmetovalec.

* **Smrtna kosa.** V Krašnji je preminul v nedeljo po težki in mučni bolezni naš vrli somišljenik g. Janez Štrukelj, star 62 let, posestnik in sodni oficijal v pokoju. Pokojnik je stal vedno odločno v naših vrstah. Dolgo let je bil občinski odbornik. Svoje otroke je vzgojil v naprednem duhu. Bodi značajnemu možu ohranjen blag spomin! Žalujoči rodbini naše iskreno sožalje!

* **Konec klerikalnega režima v cestnem odboru ljubljanske okolice.** Te dni so se vršile volitve načelnika in podnačelnika cestnega odbora za srez ljubljanska okolica. V naravni koaliciji so združeni odborniki SKS in SDS vrgli dosedanjega dolgoletnega načelnika znanega klerikalnega prvaka g. Ivana Oražma iz Most ter so izvolili za načelnika g. Jakoba Kušarja iz Notranjic goric, za njegovega namestnika pa g. Ivana Grada iz Beričevega. Novi cestni odbor bo sedaj izvršil strogo revizijo dosedanjega cestnega gospodarstva v ljubljanski okolici.

* **Statistika bolnikov v bolnicah Slovenije.** Koncem minulega meseca je bilo v bolnicah Slovenije skupno 2924 bolnikov, in sicer: v splošni bolnici v Ljubljani 560, v bolnici za ženske bolezni 103, v bolnici za duševne bolezni v Ljubljani 262, v hiralnici v Ljubljani 227, v bolnici za duševne bolezni na Studencu 426, v splošni bolnici v Mariboru 262, v javni bolnici v Celju 183, v Brežicah 93, v Slovenjgradcu 75, v Murski Soboti 93, v Ptuju 57, v hiralnici v Ptuju 117, v hiralnici v Vojniku 178, v ženski javni bolnici v Novem mestu 71, v bolnici usmiljenih bratov v Kandiji 52, v javni občinski bolnici v Krškem 57, v bolnici v Čakovcu 69, v postaji za trahom v Prelogu 39 bolnikov.

* **Omejitev sprejemanja umobolnih.** Prejeli smo: Ker se kljub opetovanim časopisnim objavam, tičočih se omejitve sprejemanja v opazovalnico, oziroma zavode za umobolne, še vedno ne vpoštevajo določila, podana zaradi trajne prenapolnjenosti, se še enkrat, a to zadnjič naznanja: Sprejeti se morejo le nujni, zavodne oskrbe absolutno potrebni primeri. Nujnost se mora v spričevalu utemeljiti in navedba o nevarnosti za se ali za druge z dejstvi dokazati. Vsi bolniki, ki so primerni za domačo oskrbo, se morajo odklanjati. Gg. zdravniki naj vpoštevajo ta opomin in take bolnike ne pošiljajo ter jim in spremljevalcem ne povzročajo nepotrebnih stroškov. Privatniki in občine, ki se pozovejo za prevzetje bolnikov iz zavodov, naj se temu pozivu takoj pokore. Ker bo prenapolnjenost zavodov trajala, dokler se ne uresniči naše prizadevanje po otvoritvi novega zavoda, bo omejitev sprejemov ostala v veljavi tudi nadalje. Po tolikokratnih časopisnih objavah je umevno, da je brezpredmetno vsako pritoževanje zaradi zavrnitve, oziroma zaradi stroškov.

* **Kje prideš ob vero.** Pišejo nam: Kakor je znano čitateljem «Domovine», so napravili Orli izlet v Rim, da bi videli sveto mesto in papeža. Minuli teden so se Orli zopet vrnili domov in sedaj nekateri od njih pripovedujejo, da so iz velike razočaranosti glede papeža izgubili v Rimu vso vero. «Domoljub» piše vedno, da jemlje ljudem vero napredno časopisje. Kakor nas potrjujejo izjave vrnivših se Orlov, pridejo ljudje najprej ob vero baš tam, kjer bi se pričakovalo kaj drugega. Kaj je napravilo v Rimu na Orle tako slab vtis, ne vemo. Da naše pobožno ljudstvo res ne pride ob vso vero, bi svetovali, da se v prihodnje opuste vsa romanja v Rim.

* **Zapozneli cvet.** Pišejo nam: V znanem vinorodnem kraju Runču so dobili v sadonosniku posestnice Apolonije Rajhove na kanadski jablani vse polno cvetov med dozorelimi jabolki.

* **Bela lastovka.** Iz Bohinjske Češnjice nam pišejo: Pri nas smo opazili te dni med lastovkami tudi popolnoma belo tovarišico. Pisec teh vrst jo je že dalje časa opazoval, da bi se prepričal, ali se morda ne druži z lastovkami kaka druga ptica. Radovedni smo, ali se bo drugo pomlad zopet vrnila k nam.

* **Smrt naše rojakinje v Nemčiji.** Iz Suderwicha na Vestfalskem nam pišejo: Tukaj je 1. t. m. po kratki in težki bolezni preminula gospa Jera Kotarjeva, stara komaj 42 let, žena rudarja g. Lovrenca Kotarja. Pokojnica je bila rojena Povhetova in rodom z Rake pri Krškem. Med tukajšnjimi rojaki je bila zelo priljubljena. Zapustila je moža s tremi nedoletnimi otroci. Tukajšnje Udruženje jugoslovenskih državljanov je zgubilo z njo dobro družabnico in pevko. Blag ji spomin!

* **Požar.** Pišejo nam: Dne 9. t. m. ob pol 2. uri ponoči je nastal ogenj pri posestniku g. Ivanu Vengustu v Strmici pri Laškem ter upepelil hišo in gospodarsko poslopje. Ubogi posestnici, ki je bila sama doma, se je posrečilo, da je s šestmesečnim sinkom v naročju pravočasno rešila tri glave govedi. Prihitelo je na lice mesta gasilno društvo iz Laškega ter moglo rešiti le nekaj posode iz kleti in pohištva iz goreče sobe, ker se je v tej hudi vročini slamnata streha sesedla v desetih minutah. Zavarovan je bil posestnik za 22.500 Din pri Delniški zavarovalni družbi v Zagrebu. Kakor se domneva, je požar zanetila zlobna roka.

* **Nezgode na kmetih.** Pišejo nam: Naši kmetovalci so letos utrpeli znatno škodo zaradi pomladnega in poletnega deževja. Pozna poletna vročina je precej koristila, kajti jesenski pridelki so se znatno popravili. Krompir ne gnije več, turščica in proso dobro kažeta, a tudi ajda bo obrodila, ako ne bo prezgodne slane. Pač pa se je pojavila druga nesreča za kmetovalca. V ljubljanski okolici in v sosednih občinah se je pojavil vranični prisad pri goveji živni in prehaja tudi na konje. Na tej grozni, za kmetovalce katastrofalni bolezni je poginil pred kakimi tremi tedni lep, dobro pitan vol v Rakitni. Kmalu nato je poginilo več živine v Kranju, na Gornji Brezovici, na Jezeru in zadnje čase se je ta bolezen, povzročena po bacilu, ki se najbrže prenaša z živinsko hrano, razširila tudi v Borovnico, kjer so poginili konji. Vranični prisad nič ne izbira, pojavi se na slabi in tudi najlepši živini. Ni skoro leka, ki bi obolelo žival rešil. Žival zateče na trebuhu, se prične močno potiti in kmalu pogine.

«Nak, veste kaj, tega pa ni zaslužila, pa bodi že tako ali tako!»

«Saj če bi se bila tudi zmotila —»

«I, seve, saj je bila mlada in —»

«Kakopak! Vsak človek lahko kaj pregreši —»

«Jaz pa še danes ne verjamem —»

«Saj tudi skoraj ni mogoče verjeti —»

«Oh, no —»

«Nak, nak, Julka premirno trpi in prenaša vse gorje. To že ni več ženska, to je angel!»

In zgodilo se je, da so baš one, ki so jo nekoč najhuje sumničile, jele sedaj braniti njeno poštenje.

Julka se je sušila kakor veneča roža. Dannadan je je bilo manj in kar vidno je lezla vkup. Lica so bila voščenorumena, nos šiljast in ozek, ustnice pa tako tenke in bleđe, kakor da je revica pravkar stopila z mrtvaškega odra.

Možu ni odrekla nobene želje. Naj je divjal, kakor mu je bilo drago, naj je zapravljal, popival in potem doma besnel in robantil, Julka je trpela in molčala, trpela tako, da tega niti stari Podlipec ni mogel več razumeti.

Marsikdaj je ždel pred hišo, z gasnečimi očmi gledal po vrtu in premišljeval:

«Ako res ni nič kriva, zakaj tako molči in trpi. Zavrženi v peklu vzdihujejo in prosijo pomoči, ona pa kakor daritveno jagnje. Moj Bog, če trpi ta ženska krivico, kaj bo z gruntom, Andrejem in z vsem našim rodom?!»

Bolj ko je premišljeval, manj je razumel in manj je mogel verjeti v neomadeževanost svoje snahe. In naposled je bila njegova vera že tako majhna, da ni mogel več molčati.

Bil je tih jesenski večer. Po razmeroma vročem dnevu je bil hlad, ki je nastopil z mrakom, prijeten in nekam osvežujoč.

Stari Podlipec je pridrsal na klop pred hišo.

«Julka,» je poklical snaho z votlim glasom. Dasi mu je bilo težko, se je vendar odločil. V grlu ga je dušilo, glas se mu je tresel in starost in bolest sta mu privabili solze v oči.

«Julka!»

Podlipčevka je prišla kakor senca.

«Sedi!»

Potem mir, nato spet:

«Rad bi govoril s teboj, preden ležem v grob.»

Julko je zaskelelo v očeh.

«Ne pravite tega,» je vzdihnila tako tiho, kakor da govori umirajoči.

«Moji dnevi so šteti —»

«Da bi bili moji,» je zaželela Julka, a rekla tega ni.

Stari je začel:

«Julka, — povej — reci mi... Meni lahko —. Umrl bom in z mano skrivnost, ki mi jo zaupaš —.»

Govoril je pretrgano, razsekano in z veliko težavo.

«Kaj?» je preprosto, a vendar strahoma vprašala Julka.

Stari je pogledal po vrtu, zakašljal, še malo pomislil in dejal:

«Ali si ga res goljufala, Andreja, kaj? ...»

Tedaj je Podlipčevka vstala, zaihtela in se vrgla na kolena pred starca.

«Oče, oče, vi, tudi vi me torej že sumničite?»

Več ni mogla. Zvila se je v klopčič in omahnila po rosnem pesku, kjer je obležala kakor mrtva. Le lahni, krčeviti tresljaji so naznačevali, da še utriplje življenje v tem izmučenem bitju.

Starega Podlipca je obšla neka čudovita brezsrčnost. Zahotelo se mu je, da bi pograbil palico in lopnil to čudno, zagonetno žensko, ki je prinesla toliko gorja k hiši. Kriva ali brez krivde, to je vseeno. Naj bi bila živela, kjer bi ji bilo drago, samo te hiše naj bi se bila izognila...

Ko se je Julka zavedla, je molčala pozna noč. Tasta ni bilo nikjer več in tudi Andreja ni bilo.

Počasi se je dvignila. Bila je še vsa omotena in dolgo časa ni mogla doznati, kaj se prav za prav godi ž njo. Potem jo je obšel in premagal občutek tiste strašne samote, ko človek ne čuti niti ene topline v svoji bližini, niti enega prijaznega pogleda, niti ene same edine prisrčne misli, ki bi božala trpečo dušo. In v čudni omotici je krenila njena noga po vrtu in čez potok za vasjo, kjer je rožljal mlin. Poleg mlina je potok poniknil v globoko brezno.

Julka je obstala pred črnim žrelom. Že se je nagnila, ko je začula poleg sebe glas:

«Mati —»

Zdrznila se je, se okrenila in kriknila:

«Tonček, moj sin, moje dete!»

Zakrilila je z rokami v objem, toda roke so ostale prazne.

(Dalje prih.)

Kot protilek je cepljenje, ki pa baje ne drži dolgo. Treba se bo držati točno vseh tozadevnih živinozdravniških predpisov in tako preprečiti nadaljnjo nesrečo.

* **Preprečena nesreča.** Predzadnjo nedeljo popoldne sta krenila iz Okrešlja proti Mrzli Gori v Kamniških planinah neki gospod in neka dama. Ker nista poznala poti, sta zašla v skalovje, od koder nista mogla ne naprej ne nazaj. Ko sta uvidela svoj zamotan položaj, sta pričela klicati na pomoč. Ker je med tem nastopila noč, sta nesrečnika začela kuriti, da bi z ognjem opozorila nase. Na nevarnem prostoru sta prebila vso noč ter so jih šele drugega dne popoldne rešili trije domačini pod vodstvom g. Branka Diehla.

* **Nezgoda.** Na dan razglasitve vojnega razporeda v Kranju je neki obvezanec iz občine Stražišče padel v vinjenem stanju v prepad reke Kokre. Le izrednemu slučaju se je zahvaliti, da ni obležal na mestu mrtev. Prepeljali so ga z rešilnim vozom na rešilno postajo Prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva v Kranju.

* **Ogenj v Štepanji vasi.** Pred nekaj dnevi zvečer je nastal v šupi posestnika Kladnika v Štepanji vasi velik ogenj. Plameni so v nekaj minutah objeli cel skedenj. Bila je nevarnost, da se ogenj razširi tudi na soseščino, kar pa so domači preprečili po daljšem napornem delu. Ogenj je bil popolnoma udušen šele okrog polnoči.

* **Pretep zaradi žensk.** Prejšnji petek pozno ponoči je začul stražnik na Zavrteh v Ljubljani krik, vmes pa težko stokanje. Ko je prispel na lice mesta, je našel dva tamkaj stanujoča hlapca v pretepu, Franca Bachela pa na glavi težko ranjenega in vsega v krvi na tleh. Stražnik je hlapcema Josipu Sladicu in Pavlu Tišinu napovedal aretacijo. Pretep se je pričel radi dveh žensk. Težko ranjenega Bachela so odpeljali z rešilnim vozom v bolnico.

* **Pobegla jetnika.** Iz prisilne delavnice v Stari Gradiški sta pobegnila 23letni Jože Janc, bivši trgovski pomočnik, doma iz Trbovelj, znan tat, ki je bil obsojen na 3 leta težke ječe, ter Ivan Lukačevič iz Zaprešiča, znan tat in komunist. Kdor ju izda varnostnim oblastim, dobi za vsakega po 40 Din nagrade.

* **Krvavi pretepi.** Iz Ključarevcev pri Ormožu nam pišejo: V ormoškem okraju so neprijetni dogodki na dnevnem redu. Dne 8. t. m. je požar uničil na Dobravčaku poslopje g. Račiča iz Maribora. Istega večera so fantje od Sv. Tomaža oklali brata Jakoba in Ferdinanda Petka iz Runča. Mlajši, Jakob, je dobil udarec s krampom po glavi, dočim je Ferdinand bil deležen le manjših poškodb. Odpeljali so ju v ormoško bolnico. Naslednjega dne pa je zloglasni pretepač Trunk iz Cvetkoveev prišel zvečer po fantovskem običaju klicat neko Orlico v Ključarevce. K isti hiši, kjer je še več deklet Orlic, sta prišla z istim namenom tudi brata Janšovec. Med fanti je nastal pretep in je Ivan Janšovec dobil šest zelo nevarnih ran, tako da so ga morali pozno ponoči prepeljati v ormoško bolnico; Mlajši, Avgust, je dobil samo par udarcev. Trunk je po pretepu zbežal v temno noč. Fantje, spite ponoči doma!

* **Umor finančnega stražnika.** Iz Št. Ilja poročajo, da je bil 7. t. m. ubit na jugoslovensko-avstrijski meji v gozdu pri Ceršaku finančni pripravnik g. Janko Resnik. Sodna komisija je ugotovila, da je dobil Resnik s topim orožjem udarec po glavi in sencih, z ostrim orožjem pa pod desno lopatico in so mu bila predrta pljuča. Zaradi notranjih poškodb je izkrvavel in umrl tekom desetih minut. Pokojnik je bil 36 let star, samec, sin župana v Moravčah in zelo vesten v svoji službi. Morilec je neznan. Bodi pokojniku ohranjen blag spomin!

* **Obesil se je** v Kranju 64letni Gustav Hoffmann, zaposlen v Jugoslovensko-češki tvornici. Vzrok samomora je baje neozdravljiva bolezen.

* **Pretepi z noži.** V mariborsko bolnico so pripeljali delavca Jožefa Zunerja, ki je bil zaposlen v opekarni na Pragerskem. Na praznik se je zapletel v neki gostilni v pretep, pri katerem je dobil v desno oprsje tako hudo rano z nožem, da so ga morali prepeljati v mariborsko bolnico. — Istega dne so pripeljali v bolnico Franceta Pečnika, 37letnega kovača iz Hotinje vasi pri Slivnici, ki je veseljačil v gostilni Princ, kjer je nastal prepir med njim in očetom. V istem času je imel gostilničar v roki nož. Franc Pečnik mu ga je hotel iztrgati, pri tem pa je postopal tako nerodno, da se je zabodel v levo nogo in si prerezal glavne žile.

* **Samomor Slovenke v Beogradu.** V Beogradu so našli mrtvo v njeni sobi v hotelu «Podrinje» žensko, ki se je vpisala v hotelu napačno kot Marija Šmidova. Ugotovilo se je, da se je zastrupila z lizolom. Slučajno navzoči orožnik Slovenec je spoznal v njej Nežo Tavčarjevo, šiviljo rodom iz Poljan. Pokojnica je imela nesrečo v svoji kupčiji ter je popolnoma obubožala. Nedvomno jo je gnala v smrt beda.

* **Skrivnostven mrtvec.** V bližini Sv. Marjete ob Pesnici je našel v samotnem skednju mariborskega trgovca g. Scherbauma 19letni delavec Plajnšek truplo neznanega, kakšnih 30 let starega moškega. Truplo je bilo globoko zakopano v seno, čevlji pod glavo, pri glavi ena suknja, ena pa poleg trupla. Na truplu, ki je že zelo razpadlo, se je ugotovila na desni strani prsnega koša velika rana. Kakor se sklepa, je bil mrtvec zanešen v skedenj od drugod. Orožniki so marljivo na delu.

* **Ciganska nadloga.** Pišejo nam: Pretekli teden je prišla k posestniku pri Laškem neznana prebrisana ciganka, ki je gospodinjo v kuhinji skoro kleče prosila za moko, mast, maslo, meso, beli kruh, nekaj belega perila in drugo, češ, da je njena sestra ne daleč od tam v gozdu porodila ter je nujno potrebna malo boljše hrane po porodu. Ker se je posestnica prošnji malo upirala in dejala, da mora moža vprašati, je ciganka že hitela iskat zaposlenega posestnika, katerega je obenem naprosila za botra novorojenemu detetu, katerega krst da se bo vršil drugega dne ob 8. uri. Ker je dotični posestnik usmiljena in dobrosrčna oseba, češ, saj je cigan tudi človek, ki mora biti krščen, je ciganko z navedenimi darili obdaroval in se obljubil za botra. Drugega dne so pričakovali ciganko, da prinese dete, a ni bilo ne ciganke ne dveh loncev, v katerih je sleparka dobila mast in mleko. Prav tako je odnesla tudi ponvico, za katro je ciganka prosila, češ, da bo hitreje napravila sestri na prostem jedilo. Posestnik pravi sedaj, da nobena ciganka ne več rodila tako zvitega otroka, da bi se njemu usmilil.

* **Mrtvec v čolnu.** V nedeljo so opazili izletniki in domačini na Blejskem jezeru zapuščen čoln. Ko so se mu približali, so našli v njem mrtveca. Bil je to 34letni litograf Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani, Drago Moser. Nesrečnika je zadela srčna kap. Blag mu spomin!

* **Zlatnike v terpentinovem milu Zlatorog** so našli: Frančiška Majdek (Cerknice), Antonija Kozamernik (Podsmreka pri Ljubljani), Franc Hober (rudar, Mušenik), Ivanka Križaj (Ceste št. 26 pri Logatcu), Marija Jereb (Žirovski vrh pri Žiri), Rozalija Kovačič (Dobračvo, p. Žiri), Ivanka Vidmar (Svetje pri Medvodah), J. Kristofić (Nedelišče pri Čakovcu), Simon Kobetsch (Slaba Gorica pri Črnomlju), Marija Čakaric (Sv. Trojica v Slovenskih goricah), Ana Erlač (Vareja pri Ptuju), Marija Mihofer (Zagreb, Maksimirska 80), Dora Šošter (Ivanec), Paško Jurič, Barbič pok. Roke (Primostena kod Šibenika), Ana Razum, služavka (Križevci), Marija Bručić (Var. Toplice).

* **«Brezalkoholna produkcija», Ljubljana, Poljanski nasip 10 7, pošlje vsakemu naročniku «Domovine» zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj; ne bo Vam žal!** 52

ŠALJIVO VPRAŠANJE.

Kako je to mogoče, da dva brzovlaka, ki vozita s popolnoma enako brzino, prideta: eden iz Zidanega mosta v Ljubljano v eni uri 20 minutah, drugi pa iz Ljubljane v Zidani most v 80 minutah?

IZ POPOTNIKOVE TORBE

PREKMURSKO PISMO.

Murska Sobota, 12. septembra.

Doseganav sem Vam, gospon urednik, sigdar pisao o naših političnih prilikaj, zaj Vam pa ščem nekaj pisati o naših virstvenih (gospodarskih) prilikaj, štere so preveč božne. Od tistih mav, ka so volitve minole, se ništče več ne briga za naše virstvene prilike. Korteši pa követkandidatuši so odišli, oni so zginoli kak kafra. Meni se zdi, ka so odišli v kakše toplice, ka si svojo zdravje malo vöpopravijo, ka bodo pri prišeštnih volitvaj ležé našo lüdstve hantüvali. Tüdi naši követi, šterim smo mi volume doj dali, so na nas včistar pozabili. Samo gospon dr. Pivko, naše demokratske stranke poslanec, so nas že dva pota gori poiskali, či glih so oni pri nas malo votumov dobili. Oni so skoro vse naše vesnice gori poiskali, pa vsakši se je lejko z njimi razgovarao. Vsakšega so gori poslühnoli in ga za njegove nevole pitali. To, ka so oni včinoli, še je eden poslanec v Prekmürji ne včino. Što je z njimi kakši guč meo, je mogao včasi viditi, ka so oni dober človik. Samo oni nam lejko pomagajo, ne pa takši poslanci, šteri najč pošteno pisati ne vejo. Naše lüdstvo je gnesden že velko zavüpanje dobilo v demokratsko stranko in v njene voditele. Če šteri človik v Mürskoj Soboti pomoč išče, jo gvišno najde pri gosponu kraljevskom notarijuši Kodri ali pri drügem demokratu. Ti lüdje se že dugo let za nas mantrajo. To je naše lüdstvo že gnesden sprevidlo in vsigdar do njih vekšo zavüpanje ma.

Jaz pravim in z menov na stotine mojih prijatelov: «Nam Prekmürcem drüga partaja nemre pomagati kak demokratska.» Pri toj priliki moram vöraztolmačiti, zakaj nešterna naša prvejša gospoda tak sovraži demokratsko partajo, in štera je tista, ki jo najbole sovraži. Gnesden že dosta lüdi zna, ka je nas nešterna gospoda prvle gülila brezi milosti in ar demokratska stranka tega ne dopüsti, so ti gospodje na njo čemerni. Prle se nešterni gospodje visoko glavo nosili in lejpi kaput meli pa so mislili, ka je kmet pa siromak samo zavolo gospode na sveti. Zaj pa so se cajti malo obrnouli. Med lüdstvom samo tisti nekaj vela, šteri se za njega briga in šteri z njim dobro ravna.

Gda sem prvle v kaši urad šo, sem se sigdar že naprej bojo, kak me bo gospoda gledala. Gnesden pa mirno idem. Lejpo te gori vzemejo, ešče stolec ti ponüdijo in se mirno s tebov razgovarajo o tvojoj reči. Prle, če si ne madžarski znao, si mogo tolmača meti. Nešterna prvejša gospoda, štera vse to vidi, ka oblastvo gnesden nas tüdi ma za človeka, pa je nevoščena gratala in je njoj žav za prvejšim cajtom. Ona si misli, da je tisti uradnik, šteri s kmetom ali sirmakom lejpo reč guči, ne dober uradnik, ar se on ne zna po gosposki obnašati.

Proti vezdajšnjim oblastvom, či smo pošteni, nemremo nič meti. Ali mi smo proti vladi, štera se za naše virstvene prilike nika ne briga. Trbelo bi malo vekšo brigo vöpakazati za našo maro in za našo sadjerejo. V Prekmürji nüeamo en velki cepičnjek. Pri nas je že dosti sadnoga drevja, pa za naše prilike ešče premalo. Dobili smo v etam leti dosta cepik od Kmetijske drüžbe in tüdi preveč lejpe so bile. Ali one so za našo goričko zemljo nej dobre, ar so na bogšo včene. Naša gorička zemlja je slaba in žmetna. Pšenica in žito na naših bregaj slabo rasteta. Pač pa so naši bregi dobri za sadno drevje.

Trbelo bi lüdstvo povüčiti, ka se naj bole briga za sadno drevje. Najbogše bi bilo, ka se tüdi stari cepičnjek v Gornjoj Lendavi gori postavi. Tüdi pri vsakši školi bi mogao eden cepičnjek biti. Naj bi se našim školam nekaj penez od države dalo, ka bi se cepičnjeki v red postavili. Mi dosta vüčitelov mamo, ki se na to delo dobro razmijo. To moram na etom mesti povedati, ka je Prekmürje sigdar dobre vüčitele melo. Ti so se sigdar za naše lüdstvo brigali. Ešče gnesden

mi slabih vučitelov nemamo. Zavolo vučitelov pač mi Prekmürci nikše pritožbe nemamo. Samo nešterne vučiteljice bi trbelo v red postaviti, ar se one preveč slabo ponašajo. Pa zavüpanje mamo, ka oblastvo to tüdi v red postavi.

Velka je sreča za našo lüdstvo, ka se bo v Rakičani kmetijska škola gor odprla. To je za naše kmečke dečke dobro, ar se bodo pametnega virstva vučili. Povedati moremo, ka so se za to školo največ poteguvali naši demokratski voditeli, najmenje pa naši klerikalci, ar je njim nikaj ne zato, če se naš kmet kaj navüči ali ne. Klekl-nove »Novine« so ešče gnesden nikaj ne pisale o kmetijski školi v Rakičani. Meni se zdi, ka jim je ta škola ne preveč po voli. Kda pa se gde kakši klošter zida, te pa vsi pejneze prosijo. Od samih kloštrov mi sirmaki nemremo živeti. Mi nücamo škole, ka se naša deca nekaj navüči, ka si bo leže krüh slüžila.

Ešče eden tanač bi dao našim gospodom vučitelom, šteri v Mürskoj Soboti in v Dolnjoj Lendavi skoro vsakši mejsec zborüvanje majo. Ka, če bi na tom zborüvanju se eden izmed vučitelov oglaso zavolo cepičnjekov. Vučiteli svojo drüštvo majo, štero bi mogouče lejko od vlade pejneze prosilo za cepičnjeke.

Pejnez je med našim lüdstvom že tüdi malo. Komi pejneze za virstvo trbej, on jih more v banki prositi za visoke obresti. Malo na bougše ide v slednjem vremeni. Našo lüdstvo si je v tom tali samo začelo pomagati. Edno posojilnico so že v Predanovcih gori postavili. Upajmo, ka jih bode v kratkem več. Tisti, šteri pri tom posel majo, naj se dobro za to brigajo, ar lüdstvo jim bo hvalo davalo za njihov trüd.

Pri drügoj priliki bom malo več napisao od naših posojilnic. Zaj pa sklenem svojo pismo, gospon urednik, pa se jim lejpo zahvalim za to, ka ga bodo gor vzeli. Morem se jim malo potožiti, ka mi dosta razmetih lüdi mamo, pa neščejo nič pisati. Naj bi vsi naši prijatelji pisali v naš list »Domovino«. S tem bodo bole povzdignoli naš list v Prekmürji, lüdstvo pa jim bo hvaležno za dober tanač.

Prekmürski demokrat.

ŽRTEV PODIVJANE MLADINE.

Rožni dol pri Semiču, 10. septembra.

Včeraj popoldne je izdihnil v bolnici usmiljenih bratov v Kandiji posestnik Štefan Perkovič iz Rožnega dola, katerega so podivjani fantje na Mali Šmaren oklali v Vrčicah. Pri takratnem pr[illegible] bilo šest oseb težko in pet lahko ranj[illegible] [illegible]ažalovanja vredni so ubogi starši, ki jim mladina povzroča toliko gorja. Žal, so starši pogostokrat sami krivi tega zla, ker puščajo svojim otrokom preveč svobode. Taki pretepi jemljejo ugled tudi poštenim fantom v domači fari. Pisec teh vrst je sam slišal v Novem mestu govorico, češ, da je Semič že znano pretepaško gnezdo. V srce me je zabolel ta očitek. Žalostni dogodek se je odigral takole:

V Vrčicah se je na Mali Šmaren zbrala v stari znani gostilni g. Lužarja večja družba. Spočetka je bilo vse mirno. Okrog 6. ure popoldne pa je prišlo v gostilno večje število mlečnozobih pobalinov, samih znanih pretepačev. Eden je kazal celo nož. Takoj se je videlo, da iz tega ne bo nastalo nič dobrega. Večina mirnih gostov je kmalu odšla, ostalo je le še nekaj Kočevarjev.

Kmalu nato so začeli novodošli nemirneži zabavljati, zaradi česar so jih spravili iz gostilniških prostorov na cesto. Toda tudi na cesti niso dali miru. Slučajno so prispeli mimo neki Kočevarji, ki so se vračali proti domu. Te je napadla podivjana drhal z vilami, nožmi in poleni. Ko je gostilničar videl, da se je začel pretep, je takoj zaprl vrata, ki vodijo v vežo in jih zapahnil. Naenkrat pa je zaslišal močne udarce po vratih in vpitje: «Odprite, danes bo smrt!»

Ker gostje in gostilničar niso hoteli odpreti, so pretepači vrata dvignili s koli in jih vrgli v vežo. Divjaki so nato prihrumeli v vežo z nožmi, in sicer so bili to Kočevar iz Lipovca, Jakob in Jožef Pavlišič z Brezja, Kastelic iz Vinjega vrha, Movern iz Valpče vasi, Plut iz Starihovega vrha, Frfolt iz Valpče vasi, Štukelj iz Sadinje vasi, Simončič in drugi. Napadli so goste ter sekali z nožmi vse povprek. Jakob Pavlišič je silil tudi v stransko sobo, kjer so se nahajali otroci in par sosedov ter vpil: «Odprite, če ne, bomo vse poklali!» Prestrašeni so odprli. Kljub temu, da je zver v človeški podobi videla, da so v sobi otroci in žene, je vihtel nož, češ, kdo je tukaj, da ga zakoljem. Med tem pa so v veži že ležali ranjenci, med njimi posestnik Perkovič s preparanim trebuhom. Izgledalo je kakor na bojnem polju.

Vzrok takšnim krvavim pretepom je največkrat ponočno pijančevanje po kleteh in v nemali meri tudi potuha, ki so jo fantje dobili v svoji orlovski vzgoji. Ubogi starši, ki imajo takšne malopridneže za sinove.

PISMO PRAPREŠKEGA TONETA.

Ježica, 12. septembra.

Zde anket sm se pelu z našm kamnškem ulakam. Zvo ja škoda, k ma ta naš »kamlčan« tko kratke ju mav postaj; le to ja dvabr, k bi počas voz. Tori, kokr sm reku, vazu sm se s kamlčanam. U janmo kupej sm dobiv prastar ravn pr vaku ju sm gledu lepe naše kraje. Tko sm se zagledu v te lepe kraje, dem niso bli čist nč mar lde, kso sedel okol mene. Šele nasledn pugovar me je zdramu:

»Janez, uh, ti na veš, kva ja bvo zde u »Dumovin« napisanga ud zvatapovskega fajmeštra.«

»Micka, to pa vem. Dubim useli »Dumovino« u roke, de vsej vem, kaj pišejo ti liberalc. No, sej to ja bvo res! Al kva je nek mar tmo Prapreškemo Tonet, kva deva naš fajmešter. Kva pa je to, če je nagnu tistga fotografa; pa tud mu ni nč mar, če mi fajmeštru tvako devamo. Sej ja vndr naš fajmešter klerikavc, k b biv pa liberalc, b se mu pa že po rob postavl!«

»Ja, ja, prou maš, Janez, mi mormo zvo ukp držat jn mormo tud pukazat tm liberalcem, de jm ni čist nč mar, če mi še tvako devamo. Zvo rada b tud jaz vedva, kolk zasvuž ta Tone, k v »Dumovino« piše.«

Janez jn Micka, zapovnta si, de ja med kršansko vero, kjo je učiv Kristus, jn klerikavno jan velk razločk. Naš Odrešenik je učiv: Lbile soje sovražnke! Klerikavc pa devajo po čist drugmo muštru: Škodvat, ker kol se more usem, k na plešejo tko, kt vam godejo. To sm skusu tud jaz, k sm po Vam, gspod urednk, dobiv pomoč.

Zakaj klerikavc tko sovražjo »Dumovino« jn se je tko bojejo, vemo dvabr. To ja sam zato, kse bojete, deb lde zvedel ke resnice. No, pa »Dumovina« se čedalj bolj razširja med ldmi, kajt tud lde, k berejo »Dumoluba«, so se ga že zvo naveličal. Ud kva pa ma brave veči užitk? Ud »Dumoluba«, k piše ud tistega »Storžka«, k more usak vedit, de to ni ne »usekan ne uboden«, al ud »Dumovine«? To prpoznajo tud večinoma usi bravci ud »Dumoluba«, de »Dumovina« bol piše, zato jo pa tud rad berejo, čeprou jan bl naskrvej.

Skončujem tko, kja reku tist, kja z svedram kravo daru: Usak po svoje jn usak ma prou!

„Spomini"

(Po ljudskem pripovedovanju.)

Niso prav za prav spomini, o katerih bomo govorili. Bolje bi jih imenovali znaki ali znamenja, napovedujoča kak izredni dogodek. Ker pa so jim naši predniki rekli spomini, tudi mi ne bomo spreminjali imena.

V starih oboževanih časih se je redko zgodila nesreča, da bi se prej ne bila napovedala. Smrtne primere so oznanjali tako zvani spomini, katere so čuli znanci, prijatelji ali sorodniki. Vselej, kadar je ponoči nekaj počilo ali zaropotalo, česar si ljudje niso znali razlagati, jim je to moralo nekaj pomeniti.

Smrt je pomenilo nekdaj bitje ure med povzdigovanjem in ujemanje zvonov z zvonenjem sosednih cerkva. Isti pomen so imele sanje o pečenju kruha, čebelah in svatbah. Kdor je na poti zašel na začarano sled, si je zlomil nogo ali se je drugače ponesrečil. Glavobol so izzvali uroki, prihajajoči iz pogleda hudobnega človeka.

Najznačilnejše znanilke smrti so bile med ljudstvom sove, kar so ponekod ostale še do današnjega časa. Pravijo jim mrtvaške ptice, ker spravljajo zemljane s sveta. Njihovo skovikanje v bližini hiš pomeni, da bo nekdo ob življenje. Tako je v Zabrežju zbolela vdova Selinka, ki je vzlic starosti upala v ozdravljenje. A sova ji je zapela mrliško pesem in ženica je morala umreti. Pa prav na njeno okno je sedla, kakor takrat pred desetimi leti, ko ji je umrl mož.

Pri Čmrlju je bila sova tako predrzna, da je hotela siloma vdreti skoz okno. Ker se ji ni posrečilo, se je spravila nad dimnik, pa tudi tukaj so jo odgnali. Nato je vzletela na streho, kjer se je drla, da je bilo groza. »Mene bo izpela,« je uganil bolehen gospodar. In res je podlegel bolezni.

Ako poje petelin pred polnočjo, naznanja slabo vreme ali pa izpoje gospodarja. Stari Režkar na Orehovem vrhu je moral radi prezgodnjega petelinovega petja na oni svet. Že ob enajstih ga je budil iz spanja; neke jesenske noči pa ga ni mogel več vzdramiti. Petelina so nato prodali prvi branjevki, ki se je oglasila.

Ponočno tulenje psov pomeni nekod nesrečo pri ljudeh in pri živini. V Zverinjah je tulil Krečanov pes od poznega večera do ranega jutra. Podili so ga s kamenjem, a ni se dal utolažiti. Tuleč je obletaval Trdinov hlev, kjer so vaščani pričakovali nezgodo. In glej, koncem tedna je poginila Trdinu najlepša krava, zadavila se je z drobno repo. Krečanov Tikelj je revskal tudi pred Bučarjevim hlevom. Tu so se hlapcu splašili konji in povozili Rzinovega otroka. Ljuto se je oznanjevalec nesreče zaganjal v staro Metino kočo. V nji je prebivala starka z lahkoživo hčerjo, osumljeno prekoračenja meje deviškega stanu. Tikelj je jokal za njeno nedolžnostjo.

O spominih bi lahko napisali celo knjigo. Omenili bomo le poglavitne — takšne, ki se v ljudski domišljiji še danes dogajajo. Najčešče se javljajo v sumljivem ropotanju, pokanju in ječanju. Brinar na Celinjah je slišal, kako je nekdo premetaval deske pod sosedovim kozolcem. Zeblo ga je po vsem telesu, zakaj bilo je pozno ob dvanajsti uri. Drugo noč je baš ob tem času umrl sosed.

Sličen dogodek je doživel Mravljinec na Lončini. Neke noči ni mogel spati, odprl je okno in gledal v zvezdno noč. Vas je ovijala grobna tišina. Kmalu se je na cesti za vasjo pojavil zamolkel ropot. Drugi dan je vpraševal, kdo je ponoči umrl, misleč, da so peljali rakev. Toda nihče mu ni mogel dati odgovora. Pač pa je čez nekaj dni umrl v sosedni vasi njegov prijatelj; pozno zvečer so mu peljali krste in po vasi je odmevalo isto bobnenje, kakor ga je slišal v spominu.

Koporko v Zapotju je močno trkanje predramilo iz spanja. Šla je odpirat, a v svoje veliko začudenje ni našla nikogar pred vrati. To se je ponovilo drugič in tretjič, ženico je postalo strah. Drugi dan je dobila poročilo, da ji je umrla teta prav tisto uro, ko je čula spomin. Trkanje je smatrala za zadnje poslovilo.

Erjavčeva Lojza je čula, da jo je v spanju nekdo glasno poklical. — »Kdo pa je?« se mu je odzvala. — »Čemu kričiš? Saj te ni nihče klical,« jo je karala sestra, ki je ležala v isti sobi. Lojza se je zbudila in trdila, da je slišala klicanje. — »Vstani, gremo, gremo!« jo je pozval in ni bil nihče drugi kot njen pokojni brat. Dekle je kmalu na to zbolelo in umrlo.

Brlinka je po večerji rada nekoliko posedela. Brala je kako pobožno knjigo ali molila rožni venec. Nekoč je sedeč nasproti oknu zagledala grd mrliški obraz. Kar zarjula je od strahu, tedaj pa je tudi že izginila prikazen. Tisti teden ji je umrlo novorojeno dete.

Vaški paslirji v Robidju so se na paši igrali s pokopavanjem mrličev, kakor so videli na poko-

pališču. Izkopali so jamo, v katero so legali drug za drugim, ostali so ga nekoliko zasuli. Vrsta je prišla na Revskarjevega Tončka; pokrili so ga z zelenjem in zametali s prstjo. Seveda so ga hoteli takoj zopet odkriti. Takrat pa je pritekel mimo zajček ter se je ustavil v njihovi bližini. Otroci so pustili »mrliča« ter so ga pričeli loviti. Žival se jim je počasi umikala, zvodila jih je v gozd, kjer je nenadoma izginila. Ko so se otroci vrnili nazaj, je bil deček mrtev. V zajcu je tičal peklenski zapeljivec.

Grozo je včasih povzročalo pokanje v sobah, opremljenih z novo opravo. Pozneje so dognali, da poka sušeči se les. Novejša doba je pojasnila tudi druge spomine ter jim odvzela nekdanjo strahoto. Danes so vedno redkejši oni, ki verjamejo v to babjevernost. Soteščan.

Smola

Pred mnogimi leti se je pripetil v Istri naslednji dogodek, ki nam ga je napisal neki starejši župnik.

V neki župniji poreškega okraja je živel župnik Matija prav udobno, ker je cerkveno posestvo, ki ga je on oskrboval, bilo precej obsežno in dobičkanosno.

Župnija je bila od kakega večjega kraja zelo oddaljena. Iz tega razloga je bilo župniku v tem kraju, četudi je imel čedno gospodinjo, včasih le dolgčas. Da si župnik dolgčas sem in tja nekoliko prežene, je večkrat povabil sosedne sobrate na družabni sestanek, oziroma pojedino, v svoj farovž, kjer jim je z vsem zelo rad in dobro postregel.

Da bi se pa gostija videla še bolj sijajna, je župnik Matija nekega dne ukazal svoji kuharici, naj opremi mizo s srebrnim namiznim orodjem.

Na gostijo je prišlo precejšnje število duhovnih gospodov. Postreženi so bili z različno jedačo in pijačo ter z vsem, kar je pač bilo na razpolago. Po končani pojedini, ki je povabljence spravila v veselo razpoloženje, so se pogoščenci župniku prav prisrčno zahvalili in potem odšli vsak na svoj dom. Ko je pa drugega dne kuharica posodo pospravljala, je opazila, da manjka ena srebrna žlica. Kuharica je obvestila o tem župnika Matijo, ki je ves razkačen takoj pisal vsem svojim takratnim gostom naslednjo okrožnico:

«Predragi v Gospodu! Da sem Vas povabil na pojedino in Vam po svoji moči sijajno postregel, je gotovo prav lepo od mene. Da mi je pa eden od Vas vzel srebrno žlico, to pa ni lepo. Kdor jo je vzel, naj mi jo nemudoma vrne.»

Vsi gospodje, ki so prejeli omenjeno okrožnico, so kar strmeli in takoj odgovorili, da jim o kaki srebrni žlici ni nič znanega. Mladi župnik Jurček pa, ki je bil tudi povabljen in je bival v zelo oddaljeni vasi, kamor je dobival pošto komaj vsak tretji dan, je gospodu župniku radi tega najzadnji odgovoril na okrožnico, in sicer takole:

«Predragi v Gospodu! Da si nas povabil in sijajno pogostil, je od Tebe res prav lepo, za kar sem Ti tudi zelo hvaležen. Da pa Ti že štirinajst dni ne ležiš v svoji postelji, to pa res ni lepo od Tebe.»

Župnik Matija se je na ta dopis takoj podal v sobo ter odgrnil odejo svoje postelje, pod katero je še vedno ležala skrita srebrna žlica, kamor jo je bil župnik Jurče po pojedini skrivaj položil.

Enostavna odpomoč.

V edini gostilni gorske vasi se nahaja posebna sobica na dvorišču. Neki gost, ki je prihajal vanjo, se je pritožil pri gostilničarju zaradi velike množine muh, nakar ga je gostilničar vprašal: »Ob katerem času pa prihajate v sobo?«

»Navadno zjutraj med osmo in deveto uro,« je odvrnil gost.

»No, seveda,« je menil gostilničar »Vi morate priti okrog poldneva, ko se vse muhe preselijo v jedilnico...«

ZANIMIVOSTI

PREGREŠNO MESTO PARIZ.

Pariz slovi po Evropi kot zelo nemoralno mesto, s čimer pa se dela Parizu precejšnja krivica. Prvi presenetljiv utis, ki ga dobi tujec od Pariza, je, kakor piše neki časopis, da je mesto bolj moralično in miroljubno kakor ostala velemesta. Ženska krila so večinoma daljša kakor v ostalih evropskih velemestih. Obnašanje žensk je nevsiljivo in dostojno. Obleke so navadno zelo enostavne, celo mnogo enostavnejše kakor v drugih velemestih. Seveda se dobe tudi kričeče oblečene in izzivajoče ženske. Teh pa seveda ne dobiš samo v Parizu.

Za svoj po krivici slab sloves se ima zahvaliti Pariz predvsem svobodoljubnosti in naravni neprisiljenosti, ki se v Parizu opaža pri občevanju med obema spoloma. Kakor v Parizu nikomur ne pade v glavo, da bi pregnal brezposelnega, ki je zaspal na kakšni klopi pred Louvrom, tako se tudi ne bo nihče zgražal nad tem, če se dva mlada človeka poljubita na cesti ali se v kakšni kavarni držita objeta. Ista velikosrčnost omogoča, da v Boulognskem gozdu ob nedeljah nemoteno tabori poleg elegantne vrtne restavracije na tisoče pariških ubožnejših meščanov s svojimi družinami ali ljubavnih parov, ne da bi se prikazalo kakšno oko postave in jih skušalo pregnati. Slab sloves Pariza pa izvira tudi od apašev (potepuških zločincev) v pariškem predmestju, dasi ima enake bratce vsako večje mesto.

V tisočih in tisočih možganih v inozemstvu se je na ta način ustvarilo popolnoma napačno naziranje o Parizu, njegovem življenju in vrvenju. Še danes misli gotov del inozemstva, da je Montmartre (del Pariza) gnezdo razuzdanosti, kjer prebivajo samo nemoralni Parižani in Parižanke, medtem ko ob oglih cest preže apaši z noži na šetalce ali pa slaboglasne ženske z rdečimi rutami vabijo moške v svoja pregrešna stanovanja.

Menda ni potrebno poudarjati nesmisla tega napačnega naziranja o Parizu. Apaši so v Parizu prav tako zastopani kakor v vseh drugih velemestih in zloglasnih žensk ni v Parizu nič več kakor v Londonu, New Yorku ali Berlinu. Kar se tiče pariškega ponočnega življenja, se mora reči, da se ga največ udeležujejo tujci, in to predvsem oni, ki pridejo v Pariz z napačnimi pojmi o pariškem življenju. Parižani sami se tega življenja komaj udeležujejo. Danes pripada Montmartre s svojimi nočnimi zabavišči, ki so sicer prav enaka kakor v drugih velemestih, Američanom, ki se tam ceneno izživljajo, da se potem vrnejo v Ameriko ter svojim ženam in otrokom pripovedujejo gorostasne stvari o grehotah mesta Pariza. Nemoralnost Pariza je torej samo pravljica, ki jo širijo največ tisti, ki so v Parizu namenoma iskali nemoralo.

Vse se izravna.

Župnik Matevž: «Na onem svetu si bodo vsi enaki, kralji in berači, bogatini in siromaki, debeli in suhi...»

Krojač Matija: «Škoda, da ni že na tem svetu tako...»

POKVARJENOST RUSKIH OTROK.

Sovjetska Rusija vrši težavno borbo z zapuščeno mladino. Nedavno se je započela obsežna akcija, da se v raznih krajih sezidajo domovi za vzgojo zapuščenih otrok, kajti število otroških zločinov v Rusiji, zlasti v okolici Moskve, je naraslo do strahotne mere. Samo v letošnjem letu je zabeleženih v Rusiji okrog 30.000 zločinov, izvršenih od nedorasle mladine. Od teh zločinov je 213 umorov in 330 težkih telesnih poškodb. Vse te zločine je izvršila mladina pod 17. leti.

O razmerah, ki vladajo med ruskimi otroci, nam podaja najboljšo sliko opis lastnega življenja nekega 16 letnega dečka, ki je priobčen v moskovski »Pravdi«. Omenjeni deček pravi med drugim:

»Prišel sem iz Samare. Tam je vladala strašna lakota, zaradi katere sem moral zapustiti svoje starše in oditi v Moskvo, kamor sem potoval v družbi več tisočev otrok.

Ko smo prišli v Moskvo, so me spravili v neko otroško zavetišče. Ko sem bival tam tri mesece, so me ostali otroci pokvarili, da sem začel krasti. Prvikrat sem vzel neko srajco, potem sem izvršil več tatvin, dokler nisem končno pobegnil in se začel klatiti po kolodvorih in trgovinah, vedno gledajoč krog sebe, kaj bi se dalo odnesti. Spal sem, kjer me je noč zatekla, zjutraj pa sem se vedno zopet podajal na tatinsko prežo.

Tako sem preživel dve leti v lakoti in mrazu. Nekoč sem na kolodvoru videl otroke, ki so njuhali neki bel prašek. Ko sem jih vprašal, kaj je to, so mi odgovorili, da je kokain. Dali so ga tudi meni in tedaj sem bil kakor blazen, da nisem mogel niti govoriti. Od tistega dne sem dnevno zaužival kokain in karkoli sem ukradel, sem dal zanj. Tako sem živel dve leti ter sem tako shujšal, da nisem mogel več niti hoditi. Končno so me spravili v neko bolnico, kjer so me ozdravili in sedaj zopet delam ter upam, da bom postal dober človek. Jezi me samo to, da me imajo za 12 letnega dečka, čeprav sem star že 16 let. To prihaja od kokaina.«

To je zares strašna slika ruskih razmer.

KRTOVA DEŽELA.

Krtine pozna že vsak otrok; manj je takih, ki so že videli krta; prav malo pa onih, ki poznajo krtišča, to so krtova bivališča pod zemljo.

Krt gradi svoje rove navadno 30 do 60 centimetrov globoko pod zemljo. Svoje pravo bivališče si naredi pod takimi mesti, ki so od zunaj težje pristopna, kakor pod drevesnimi koreninami ali pod zidovjem. Od tega bivališča vodi en sam rov, ki je 30 do 50 metrov dolg, preden se odcepi v več drugih rovov. Ta tekalni rov je mnogo večji in širji od ostalih, da se krt lahko tem hitreje pomika proti svojemu pravemu bivališču. Zemljo, ki jo je krt pri tem tekalnem rovu izkopal, stisne trdno ob vse strani, da je rov tudi obenem jako trdno zgrajen. Ker iz tega rova ne izmeče nikake zemlje na površje, zato ni nad tem rovom nikakih krtin, kakor so nad drugimi rovi, pač pa se nekoliko na zunaj pozna, da se je na tem mestu zemlja nekoliko sesedla.

Ta glavni tekalni rov vodi torej iz krtovega bivališča v njegovo lovišče, Krt rije jako hitro, z gobčkom izsvedra luknjo in nato takoj s prednjima nogama potisne prst nazaj. Ko se nabere za njim že toliko prsti, da je ne more več nazaj potisniti, tedaj si napravi iz ravnega rova stranski navzgorni rov na površje, kjer izmeče vso nabrano prst.

Krt se drži večinoma v svojem bivališču. Točno trikrat na dan, zjutraj, opoldne in zvečer, pa se poda skozi svoj tekalni rov na lov v svoje lovišče. Šestkrat torej napravi v enem dnevu pot skozi svoj tekalni lov in lovci na krte prav dobro vedo, da se dá krta najlaže ujeti na ta način, da se napravi luknjo v ta glavni rov in se tu nastavi past. Ker rabi krt, kakor vsaka druga žival, mnogo vode, in da mu ni treba na površje po vodo, napravi na pripravnem mestu zelo globok rov, ki je direktno odprt na površju brez kake krtine. V ta rov se nabere deževnica, ki popolnoma zadostuje za krtove potrebe.

Iz samega žita ne morete kuhati kave.
Dober in krepak okus dobite šele, ako upotrebite
Pravi Franckov kavni pridatek.
Pijača s Pravim Franckom Vas zamore stalno zadovoljevati.
K zrnati kavi na vsak način spada Pravi Franck.

KAKO HITRO LETE PTICE.

Hitrost ptičjega leta je v velikr meri odvisna od moči vetra, s katerim ali proti kateremu leti ptica. Zanesljivi podatki glede hitrosti leta so se mogli najprej ugotoviti pri pisemskih golobih, pri katerih znaša povprečna hitrost okrog 18.3 do 19.2 metrov na sekundo, odnosno 65 do 69 kilometrov na uro. Za primerjavo navajamo, da premeri konj-dirkač na sekundo okrog 13 m. Nemški učenjak profesor Thienemann je iznašel zanesljiv način, kako se ugotovi pri posameznih pticah povprečna hitrost leta. Ugotovil je naslednje povprečne hitrosti na eno uro: pri sivi vrani 52.2 kilometra, pri kavki 61.6 kilometra, pri škorcu 74.2 kilometra, pri skobcu 41.4 kilometra, pri sokolu-selcu 59.2 kilometra, pri galebu okrog 50 kilometrov, pri ščinkovcu 52.6 kilometra, pri kraljičku 55.8 kilometra in pri krivokljunu 59.8 kilometra.

Po teh računih znaša torej povprečna hitrost vran okrog 50 kilometrov na uro. Ob mirnem vremenu bi vrane potrebovale 10 ur, da bi preletele okrog 500 kilometrov široko Severno morje od Helgolanda do Anglije.

× **Tople zime.** Za letos napovedujejo prav toplo zimo. Bog daj, da bi se takšno prerokovanje tudi uresničilo. Iz zgodovine vemo, da je imela naša zemlja že izredno tople zime. Tako so v januarju leta 582. cvetela sadna drevesa. Tudi zima leta 1172. je bila prav topla in pozimi leta 1287. so v južni Nemčiji cvetela drevesa, a v Bodenskem jezeru so se kopali kakor sredi poletja. Dve leti nato, to je v letu 1289. je bila enako mila zima; takrat so ob Božiču cvetela drevesa kakor v maju, travniki so bili polni cvetic in ljudje so se kopali v rekah in v morju. Zima v l. 1302. je imela samo dva mrzla dneva. V 15. stoletju je bilo več prav toplih zim, namreč v letih 1461., 1473. in 1478. Od Božiča 1478. do praznika sv. Treh kraljev 1479. je bilo v južni Nemčiji in Švici silno mnogo neviht z grmenjem in treskanjem. V l. 1494. so cvetele meseca januarja v solnčnih legah črešnje; v zimi 1497. je bilo tako toplo kakor poleti. V 19. stoletju sta zabeleženi prav topli zimi v letih 1806. in 1811.

× **Najsevernejša policijska postaja na svetu.** Ekspedicija, ki jo pošlje kanadska vlada vsako leto v severne pokrajine Kanade, se je te dni vrnila s potovanja. Obiskala je naselbine Eskimov, napravila več znanstvenih opazovanj, pregledala vse severne policijske postaje, jih preskrbela z zimskimi zalogami ter končno ustanovila novo policijsko postajo na polotoku Bache, ki je sedaj najsevernejša policijska postaja na svetu.

ŽENSKI VESTNIK

Rožna voda. Potrgaj lističe svežih rož, napni preko globoke porcelanaste sklede kos finega platna, položi nanj rožne lističe, na katere postavi krožnik, napolnjen z vrelo vodo. Vroča voda se mora od časa do časa obnoviti. Čim se rožni lističi posušijo, moraš položiti na platno svеže. V skledi pod platnom se nabira rožna voda, s katero napolniš stekleničice in jih shraniš. Rožna voda se uporablja v kuhinji ali pa za dišave kot parfem.

Listnica uredništva

Kladje. Sejme bomo začeli priobčevati s prihodnjo številko. Pisca dotičnih vrst pa opozarjamo, naj se nikar ne vežba v tem, kako bi nas mučil z neslanostmi.

Jarenina. Žal, prepozno prejeli.

Križe pri Tržiču. V dopisu niste povedali, kedaj je omenjeni orlovski nastop. Ker bi bila kritika lahko prepozna, smo dopis opustili.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Vsiljivost.

Gospodinja (nadležnemu beraču): «Nesramnik, že petič vas vidim danes pred sebojl»

Berač: «Res je, milostljiva, ampak od tega, če me samo vidite, nimam ničesar...»

Tovariša.

Kuharica: «Gospod župnik, tu imate pismo od župnika Gašperja.

Župnik: «No, pa poglejmo, kaj piše ta osel... (Začne čitati) Dragi tovariš!...»

Protidokaz.

Polikarp: «Draga Genovefa, najine zaroke pač ne bova javno razglasila.»

Genovefa: «Seveda ne, toda Evzebij mi je dejal, da ni takšnega tepca, ki bi me hotel poročiti. Da mu dokažm njegovo zmoto, sem mu, žal, morala izdati najino skrivnost.»

Slab otroški prašek.

Lekarnar: «No, ali ste zadovoljni z otroškim praškom? Ali se ni vaš sinček imenitno zredil?»

Hlačoper: «Še precej, toda teža se ne ujema popolnoma. Otrok je zaužil pet kilogramov tega praška, zredil se je pa samo za tri.»

Bratec in štorklja.

Jurčku je štorklja baš prinesla bratca, pa ga je oče poklical in vprašal: «Ali ga hočeš videti?»

Jurček: «Bratca že ne, pač pa štorkljo.»

Novi blagajnik.

Bančni ravnatelj: «Vaša priporočila so prav laskava. Koliko pa bi zahtevali plače?»

Blagajnik: «To je različno. Če je blagajna v mojih rokah, samo 1500 Din, če pa je v drugih, pa, 5000 Din.

Prijazen gost.

Gost: »Pikolo, pokliči plačilnega natakarja!«

Pikolo: »Ali želi gospod plačati?«

Gost: »Ne, jaz mu hočem samo povedati, da nimam denarja.«

Materina ljubezen.

Žena je priganjala moža, naj piše svojemu sinu, ki se je v mestu učil krojaštva.

«Kako naj mu pišem, ko pa ne vem naslova?» se je izgovarjal, ker se je težko pripravil k pisanju.

«Vseeno moraš,» je sitnarila. «Mu pa zapiši v pismo, da naj pride ponj na pošto.»

Dober svet je drag.

Uršula: «Gospod zdravnik, ali mi morete svetovati, kako naj odpravim svojemu možu govorenje v spanju?»

Zdravnik: «Najboljše sredstvo bo, če mu podnevi pustite priti malo do besede...»

Vročinska bolezen.

Nekje na deželi je poleti izbruhnila vročinska bolezen. — «Zatecimo se k svetemu Jakobu, čigar god bo prihodnji teden,» je svetovala pobožna ženica.

«Eh, sveti Jakob je prevroč!» je vzdihnil hudomušni mož. «Priporočimo se rajši kakemu jesenskemu svetniku.»

Pri velikonočnem izpraševanju.

Duhovnik je razlagal ženicam zgodbo o vesoljnem potopu in povedal, da je po prestanem deževju prinesel golobček Noetu zeleno oljkino mladiko.

«No, kaj pravite, ali je bil tisti golobček samec ali samica?» jim je končno stavil vprašanje.

Ženske so ugibale in nobena ni mogla pravilno odgovoriti. Tedaj se je oglasil župnik in rekel: «Odgovor je enostaven; golobček je moral biti samec, zakaj samica bi ne mogla imeti toliko časa zaprtega kljuna.»

Ljubljanska.

Ob oglu neke ljubljanske palače sta nepevidno trčila skupaj dostojanstveni gospod in elegantna gospa, ki sta se sprehajala po hodniku.

«Štor nerodni!» je zamrmral nejevoljno nad gospo. Ta pa ga je šaljivo zavrnila: «Gospod, zakaj pa niste pozvonili?»

Marljiv študent.

Prvi študent: «Kolikokrat si ti že padel?»

Drugi študent: «Pojutrišnjem bom desetkrat.»

Neizvežbana bolniška strežnica.

Mlada bolniška strežnica je merila bolnikom vročino. Ker pa še ni imela dovolj izkušenj, je pri nekem bolniku ugotovila 150 stopinj Celzija.

Zdravnik, ki je bil na to opozorjen s posebnim listkom, je listek vrnil strežnici z naslednjo pripomnjo: «Zakaj niste poslali po gasilno društvo? Pri taki vročini zdravnik ne more ničesar več opraviti...»

Slab detektiv.

Mlada elegantna dama je poiskala znamenitega detektiva in mu potožila svoje gorje, češ, da jo njen mož vara z neko neznano žensko.

«To se bo že napravilo,» je menil detektiv, «v enem tednu bom prišel vaši tekmovalki na sled.»

Teden dni na to se je omenjena gospa zopet oglasila pri detektivu.

«Milostljiva gospa,» je odgovoril slavni detektiv, «žal, se mi še ni posrečilo vaši želji.»

«Tako, tako,» ga je prekinila z nasmehom mlada gospa. «Jaz sem bila srečnejša kakor vi in sem prišla zadevi sama do dna.»

«Za vraga,» se je začudil detektiv, «ali res? Kdo pa je ona ženska?»

«Vaša žena,» je škodoželjno odvrnila gospa.

Prepozno.

Sinko: «Ata, ali poznaš moža, ki je govoril s teboj na kolodvoru?»

Oče: «Ne, dragi sinko.»

Sinko: «To je škoda! On je vzel s seboj tvojo zlato uro...»

Razlika.

Evzebij: «Če se peljem s svojim novim avtomobilom po mestu, ljudje po ulicah kar postajajo od začudenja.»

Evstahij: «To ni nič! Za menoj pa kar letajo trgovec, ki mi je avto prodal, teka vedno za menoj...»

Iz otroških ust.

Obiskovalka: «Nežica, ali je mama doma?»
Nežica: «Ne, je šla k sosedu.»
Obiskovalka: «Kdaj se zopet vrne domov?»
Nežica (v zadregi glasno zakliče v sosedno sobo): «Mama, kaj naj pa sedaj rečem...»

V kavarni.

Ahac z Bukovega vrha je prišel po opravkih v mesto, kjer se je podal v kavarno in naročil kave. Natakar mu je poleg skodelice s kavo prinesel tudi kozarec vode.

«Čemu pa ta neumnost?» je zabrusil natakarju. «Ali menite, da bom jaz sam pomival?»

NERVOZNA SLABOST

Znanstveno je dokazano, da živčne in artritske bolezni (nevrastenija, histerija, giht, kakor tudi splošna in polna malaksalost i. dr.), katere so danes zelo razširjene, izvirajo iz nesolidnega življenja, vsled katerega se vaša kri z mokračno kislino (scalno kislino) in dr. zastruplja. Odstranite iz vašega organizma vse strupe in rešeni boste velikih neprijetnosti.

Znameniti francoski zdravnik fiziolog prof. Braun-Sekar, je po mnogih preizkušnjah na ljudeh in živalih in sam na sebi ugotovil, povod teh bolezni in iznašel pravo protisredstvo, in sicer neki serum iz živali. Popolnoma enakovreden omenjenemu serumu pa je «*Kalefluid*», preparat D. Kaleničenka, ki ga nekateri nazivljejo tudi «Sekarova tečnost». Iz priključenih pisem lahko razvidimo njegovo zdravilno moč, odnosno vrednost.

Izdelovalcu «*Kalefluida*» D. Kaleničenku
v Beogradu.

Prosim Vas, da mi po povzetju pošljete še tri stekleničice «*Kalefluida*», da mi ne bo treba prenehati z zdravljenjem. Sporočam Vam, da se že pet dni prav dobro počutim. Razburjenje, utrujenost, pobitost in dr., posledice moje nevrastenije, so se polegle. Imam zopet tek in tudi normalno odvajanje.

Zagreb, 5. maja 1926.

S spoštovanjem V. Berner, b. šef banke.

Glavna zaloga «*Kalefluida*», D. Kaleničenko,
Beograd.

Prosim, da mi pošljete takoj še štiri stekleničice «*Kalefluida*» D. Kaleničenko. Jaz uporabljam omenjeno zdravilo že od leta 1906. in ga smatram za izborno. Porabil sem že nad 100 stekleničic in sem živ primer, ker sem star 72 let in se še izborno počutim.

Bitolj, 29. aprila 1926. S spoštovanjem
general Papengut, predsednik ruske kolonije.

«*Kalefluid*» je bil odlikovan na higienskih izložbah v Parizu, Londonu, Brislu in Florenci z «grand prix» in 4 velikimi kolajnami. — «*Kalefluid*» se dobi v vseh lekarnah in drogerijah. Brezplačno pošljemo tudi vsa navodila in literaturo. «Preporodjaj» z zdravniškimi ocenami: Beograd, Pop-Lukina, br. 1, Lit. D. 1., Miloš Marković 181a

ROMAN ZADNJEGA HABSBURZANA

RAZPAD CARSTVA

Oskar Hubicki

ki je izhajal v podlistku «Slovenskega Naroda», je pravkar izšel.

Vsebina romana je skozinskoz zanimiva in slika v najpestrejših barvah življenje na Habsburškem dvoru.

Knjiga se naroča pri upravi «JUTRA» in stane broširana Din 40·—, vezana pa Din 50·—. Po pošti Din 4·— več.

MALI OGLASI

Vajenca za mizarsko obrt
sprejme Josip Stagman, Gabrijela, p. Karmelj na Dolenjskem. 226

Sprejme se
krepak 15leten pekovski vajenec.
Ponudbe na Konrada Vidica, pekarna, Jesenice-Fužine, Gorenjsko. 225

Čevljarskega vajenca
sprejme takoj Martin Malan, Dednja vas štev. 7, p. Pišece pri Brežicah. 222

Amerikanci, pozor!
Posestvo z dobroidočo gostilno in trafiko ob prometni cesti blizu premogokopa naprodaj za 130.000 Din. — Ponudbe pod «Plodonosno posestvo» na upravo «Domovine». 221

700 hl novih sodov
iz kalenega hrastovega lesa od 300 do 1000 litrov ima na prodaj Franc Zorec, sodar, Breg pri Ptuju. 220

Krojaški pomočnik 219
išče dela v bolj preprosti stroki. Najraje bi prevzel izdelovanje obleke in perila v kaki trgovini. — Ponudbe se prosi pod «Krojač» na upravo «Domovine».

Vina
dalmatinska, prvovrstna, iz lastnih vinogradov.
Na drobno! Na debelo!
«Pelješac»
Specijalna dalmatinska vina.
Maribor, Koroška cesta št. 48. 218

Pošten 15letni kmetski fant
z dobro šolsko izobrazbo išče mesta kot vajenec v kaki mehanični delavnici. — Naslov v oglasnem oddelku «Domovine». 224

Zaradi opustitve obrta iščem
službo sluge ali kaj podobnega
v mestu ali na deželi. Sem popolnoma trezen in zanesljiv. — Naslov v upravi «Domovine». 223

Učenca
za usnjarsko obrt sprejme Ivan Jeglič na Grosupljem. 194

Brinje 214
črno hrvaško, prvovrstno, nudi po najnižji ceni
I. Knez, Ljubljana, Gosposvetska c. 3.

Pohvale in priznanja

dobiva redno trgovina **„DOKO“**
v Prešernovi ulici štev. 9, dvorišče
za izborno in poceni obutev.
Naročite cenik! Pošilja se po pošti na povzetje.
Vsak dobi sedaj lahko najboljšo obutev!

146

Mati in sin.

Glej sinko, primerjajva enkrat perilo oprano z ZLATOROG terpentinovim milom s perilom, opranim z drugim milom!

Kakšna razlika!

Perilo, oprano z Zlatorog terpentinovim milom je res lepše, kakor novo. Poleg tega sem našla v Zlatorog terpentinovem milu že drugi zlatnik po 10 frankov!

Izdaja za konzorcij [illegible] Adolf Rihnikar Urejuje *Filip Omladič.* Za Narodno tiskarno *Fran Jezeršek.*